

Landschapsplan Staphorst

Gemeente Staphorst

eindconcept

14 april 2011

gemeente Staphorst

Nieuwland

colofon

opdrachtgever

Gemeente Staphorst
Afdeling Openbare Werken
Binnenweg 26
Postbus 2, 7950 AA Staphorst

telefoon: +31.(0)522.467.400
fax: +31.(0)522.467.500
www.staphorst.nl

Contactpersoon: Bob Boer

opdrachtnemer

Nieuwland Advies
Haagsteeg 4
Postbus 522, 6700 AM Wageningen

telefoon: +31.(0)317.467.246
fax: +31.(0)317.467.200
e-mail: advies@nieuwland.nl
www.nieuwlandadvies.nl

adviseurs:

ing. Maarten Scherrenburg
ir. Tony Hengstmengel
drs. Govert Jansen
ir. René Siemens

vormgeving

NL Landschapsarchitecten, onderdeel van Nieuwland Advies

copyright

8224 SOL © 2011 Nieuwland Advies, Wageningen

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur(s).

Deze uitgave is met de grootste zorgvuldigheid opgesteld. Noch de makers, noch de uitgever stellen zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolkomenheden in deze uitgave.

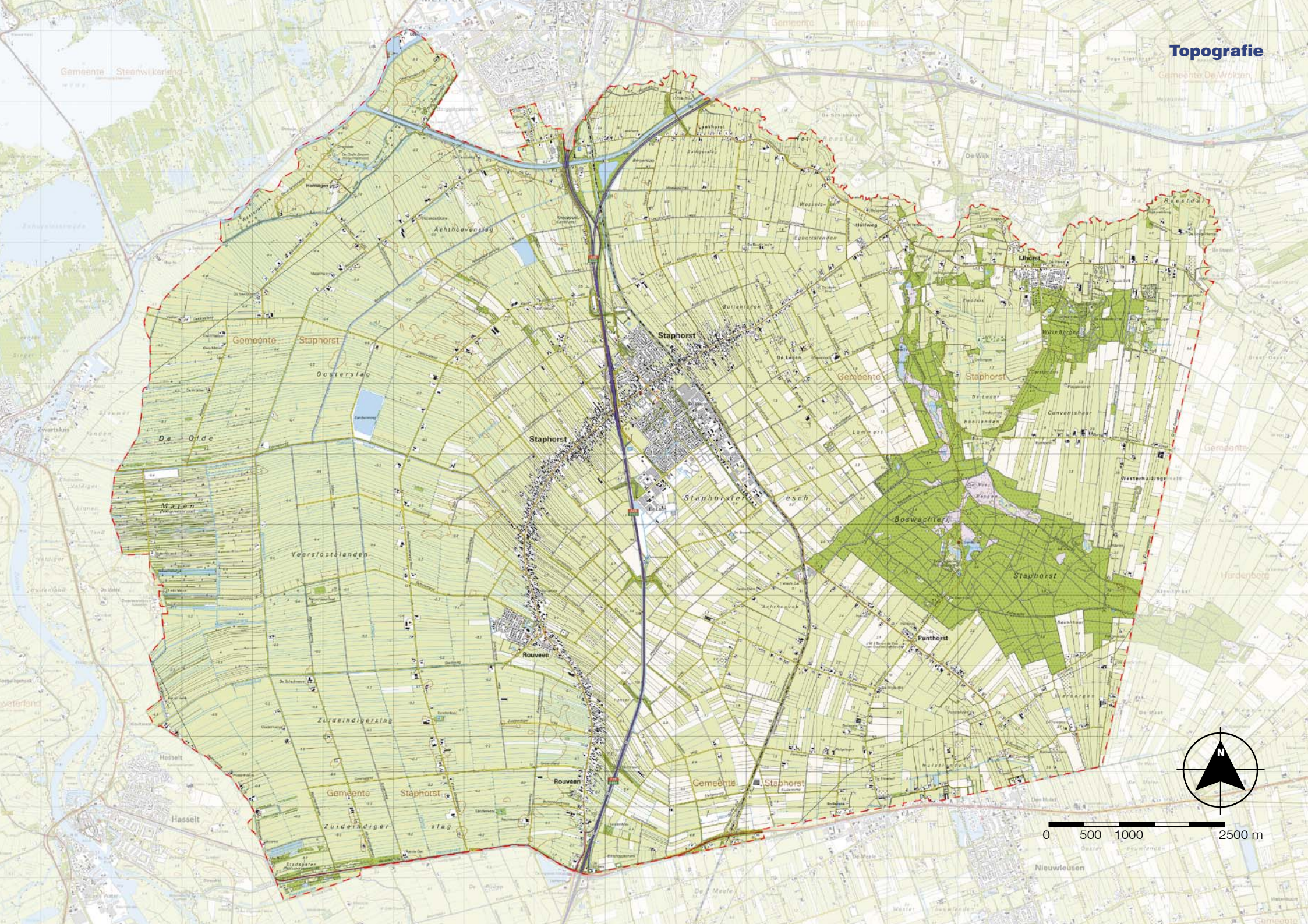
VOORWOORD

pm

INHOUD

hoofdstuk 1: Inleiding	7	hoofdstuk 3: Uitvoeringsplan	35
1.1 Aanleidingen, doelen en status	7	3.1 Uitvoeringsstrategie	35
1.2 Verantwoording planproces	8	3.2 Uitvoeringsorganisatie	39
1.3 Leeswijzer	9	3.3 Projecten	43
1.4 Landschappelijke kwaliteiten (samenvatting)	9	Top-projecten	43
1.5 Beleid en ontwikkelingen (samenvatting)	16	I Houtsingelproject Rouveen - Staphorst	43
1.6 Probleemstelling en opgaven	18	II Project aanpak wegbeplantingen	44
		III Project erfbeplantingen	45
		Projecten en maatregelenlijst	46
		Meeliftprojecten	48
hoofdstuk 2: Landschapsvisie	21	3.4 Financiering en kostenindicatie	49
2.1 Visie op hoofdlijnen	21		
2.2 Houtsingelgebied Staphorst en Rouveen	24	Bijlagendocument (separaat)	
2.3 Laagveengebied	26	A. Landschappelijke opbouw en kwaliteiten	
2.4 Dekzandgebied	28	B. Beleid en ontwikkelingen	
2.5 Oeverlanden Meppelerdiep	30	C. Inventarisatie landschapselementen	
2.6 Reestdal	30	D. Subsidiebronnen	
2.7 Erven en erfbeplantingen	32	E. Verklarende woordenlijst	
2.8 Nieuwe landgoederen	32	F. Literatuur en bronnen	
		G. Deelnemers Projectgroep en Klankbordgroep	

Topografie

0 500 1000 2500 m

INLEIDING

Het buitengebied van Staphorst heeft bijzondere landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten. Een deel van het buitengebied is dan ook opgenomen in de landschappelijke canon van Nederland. De dynamiek in het buitengebied in de vorm van verschillende processen en ontwikkelingen hebben hun weerslag op het landschap. De gemeente wil ruimte bieden aan ontwikkelingen in het buitengebied en wil werken aan behoud en versterking van de landschappelijke kwaliteiten.

1.1 Aanleidingen, doelen en status

De gemeente werkt succesvol aan de realisatie van het Landschapsbeleidsplan (1997) door projecten uit te voeren. Tijdens de opstelling van dit Landschapsplan (LP) is onder meer gewerkt aan uitvoering van het Elzensingelproject Rouveen en erfinrichtingsprojecten.

Het plangebied van het Landschapsplan Staphorst bestaat uit het buitengebied van de gemeente Staphorst en de randen van de kernen Staphorst, Rouveen en IJhorst (zie topografische kaart op de naastgelegen pagina).

De volgende punten gaven aanleiding tot het opstellen van een landschapsplan:

- de wens van de gemeente Staphorst om het huidige landschapsbeleid, verwoord in het Landschapsbeleidsplan (1997), te actualiseren en een nieuwe stimulans te geven;
- de behoefte aan een integratiekader voor de afstemming van diverse functies in het buitengebied;
- de behoefte aan een afwegingskader voor ruimtelijke ingrepen;
- de behoefte aan een uitvoeringsplan voor duurzaam beheer;
- ontwikkelingen in het landelijk gebied, die van invloed zijn op en kansen bieden voor de ontwikkeling van het landschap.

Geriefhoutbosje; karakteristiek landschapselement in het open slagenlandschap

Doelen

Het doel van de opstelling van LP Staphorst is om in overleg met gebiedspartijen tot een uitvoeringsgericht plan te komen voor behoud en versterking van het landschap. Een concreet doel is om de afwegingen uit de Kadernota Buitengebied (2008) te beoordelen en indien nodig nieuwe accenten aan te brengen.

Concrete resultaten van het plan zijn:

- benoeming van landschappelijke en ecologische waarden;
- een evenwichtige afweging en afstemming tussen verschillende functies in het buitengebied;
- een landschappelijk afwegingskader (visie);
- doelstellingen per deelgebied;
- een uitvoeringsplan met projecten en maatregelen voor aanleg en beheer van landschapselementen;
- inzicht in het areaal landschapselementen en kosten voor groene en blauwe diensten;
- draagvlakvorming voor landschapsbeleid- en beheer en het opstellen van een communicatieplan.

Status van het landschapsplan

Het Landschapsplan Staphorst heeft geen juridische status, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Bestemmingsplan Buitengebied. Wel kan de visie uit het plan gebruikt worden als integratiekader voor de afstemming van verschillende functies en als afwegingskader voor ruimtelijke ingrepen. Tevens geeft het Landschapsplan Staphorst een nadere invulling van de Kadernota Buitengebied. Het landschapsplan zal bouwstenen leveren voor behoud en versterking van het landschap, bijvoorbeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen.

1.2 Verantwoording planproces

Dit landschapsplan is tot stand gekomen door samenwerking met de projectgroep en klankbordgroep (zie Bijlagendocument). Naast vergaderingen hebben een veldbezoek met de projectgroep en een werkbijeenkomst over visievorming met de leden van de projectgroep en klankbordgroep plaatsgevonden (25 maart 2010). Aan de hand van de scenario's uit de werkbijeenkomst is een concept-landschapsontwikkelingsvisie opgesteld. Vervolgens is de visie uitgewerkt en is het uitvoeringsplan gemaakt. Ook is de raad tussentijds geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het landschapsplan.

1.3 Leeswijzer

In paragraaf 1.4 zijn de landschappelijke kwaliteiten van het plangebied samengevat. Paragraaf 1.5 vat het kaderstellende beleid voor het landschapsplan samen. De probleemstelling opgaven voor het plan zijn opgenomen in paragraaf 1.6. In hoofdstuk 2 komt de landschapsvisie en de uitwerking daarvan in de verschillende deelgebieden aan de orde. In hoofdstuk 3 'Uitvoeringsplan' wordt de visie uitgewerkt in een uitvoeringsstrategie en worden de projecten beschreven die de visie realiseerbaar maken.

Bij dit landschapsplan hoort een bijlagendocument met de volgende onderdelen:

- A. Landschappelijke opbouw en kwaliteiten
- B. Beleid en ontwikkelingen
- C. Inventarisatie landschapselementen
- D. Subsidiebronnen
- E. Verklarende woordenlijst
- F. Literatuur en bronnen
- G. Deelnemers Projectgroep en Klankbordgroep

1.4 Landschappelijke kwaliteiten (samenvatting)

Op het hoogste schaalniveau (hele plangebied) is de herkenbaarheid van de twee grote eenheden van het dekzandgebied en het laagveengebied, en de duidelijke overgang daartussen, waardevol. De basis van de landschappelijke kwaliteit van Staphorst is de samenhang binnen verschillende deelgebieden (zie pagina 12) en de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen. De landschapstypen hebben elk hun eigen kenmerken (zie tabel landschappelijke kenmerken op pagina's 13-15) kwaliteiten, structuren en waarden. Deze zijn duidelijk bepaald door de ondergrond - bodem/water - en de ontginningsgeschiedenis.

Daarnaast heeft het buitengebied van Staphorst veel specifieke kwaliteiten zoals karakteristieke (historische) landschapsstructuren, cultuurhistorische objecten, natuurwaarden, landschapsbelevingswaarden en oriëntatiepunten. Al deze kwaliteiten zijn onderdelen van de identiteit van Staphorst.

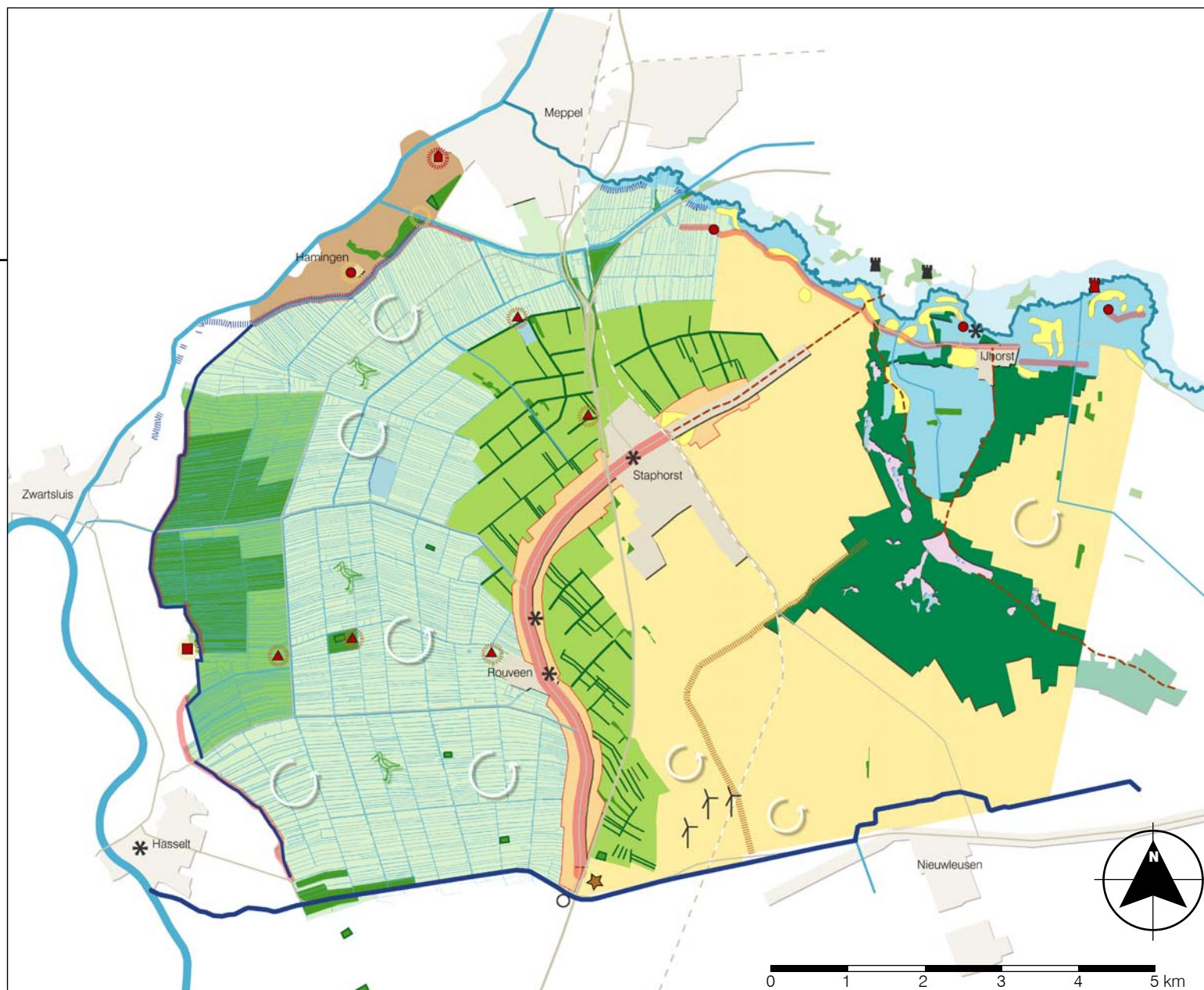
Op lokaal niveau is het landschap veranderd door het verdwijnen van kavelgrens- en wegbepanting in besloten gebieden en door (vaak spontane) begroeiing in open gebieden. De stedelijke ontwikkeling van Staphorst in de zone tussen het spoor en de A28 doorsnijdt de 'historische deelgebieden' en vormt een apart deelgebied.

Specifieke landschappelijke kwaliteiten

Het boerderijlint van Staphorst en Rouveen, inclusief het omliggende houtsingellandschap vormen een beeldbepalend element in het landschap. Beide aaneengesloten lintdorpen met de bijbehorende percelering, structuur en aard van de bebouwing zijn karakteristiek voor het Staphorster landschap en uniek in de wereld. Het houtsingellandschap bij Rouveen is kleinschaliger en de singels bestaan hoofdzakelijk uit elzen. In de singels bij Staphorst treft men ook veel eiken en essen aan. Het Reestdal is een eenheid en een uniek kleinschalig landschap op zich met veel natuurwaarden. Zeer karakteristiek voor het Reestdal zijn de kleine bolvormige essen. Het dorp IJhorst ligt aan de rand van het dal. IJhorst is een typisch beekdaldorp met een verkaveling in hoeven. Een bijzonder element van het dal is de uitblazingskom met het zijdal van de Vledder en Leijer Hooilanden. Ook hier komen bijzondere vegetaties voor.

Het buitengebied van Staphorst is hoofdzakelijk in gebruik als agrarisch gebied. De landbouw is de belangrijkste vorm van ruimtegebruik en een belangrijke bron van werkgelegenheid in Staphorst. Door het agrarisch gebruik blijft de openheid van het open slagenlandschap in stand.

Kwaliteitsbeeld

Legenda

Landschapstypen

- Oeverlanden Meppelerdiep
- Slagenlandschap Olde Maten
- Open slagenlandschap
- Houtsingellandschap De Streek
- Jonge ontginningenlandschap
- Bos- en heidelandschap
- Beekdallandschap Reest

Landschapsstructuren

Waardevolle verkavelingsstructuur van gerende slagenverkaveling met lange opstreckende percelen en herkenbare voormalige ontginningsassen (knik in verkaveling)

Meanderende beekloop

Historische turfwinningstvaart; Dedemsvaart

Historische afwateringstvaart; De Wijk, Stadswijk

Historische leidijk (achterkade)

Restanten (14e eeuwse) stouwdijk

Unieke lintbebouwing Staphorst-Rouveen (beschermd dorpsgezicht)

Historische ontginningsas

Historische ontginningsweg

Cultuurhistorische objecten

Bos met open plekken met heidevelden en vennen

Historische bewoningsplaats

Kasteel / buitenplaats (buiten plangebied)

Voormalige havezathe

Rivierduin / terp

Voormalige huisterp

Rivierduin met voormalig klooster (Zwartwatersklooster)

Voormalige kerkheuvel

Voormalige bisschopsschans (deels hersteld)

Natuur- en landschapsbelevingswaarden

Eendenkooi

Kleine bolvormige essen/ oude bouwlanden

Groen- en/of natuurgebied

Ganzenfoerageer- en weidevogelgebied

Openheid

Oriëntatiepunten

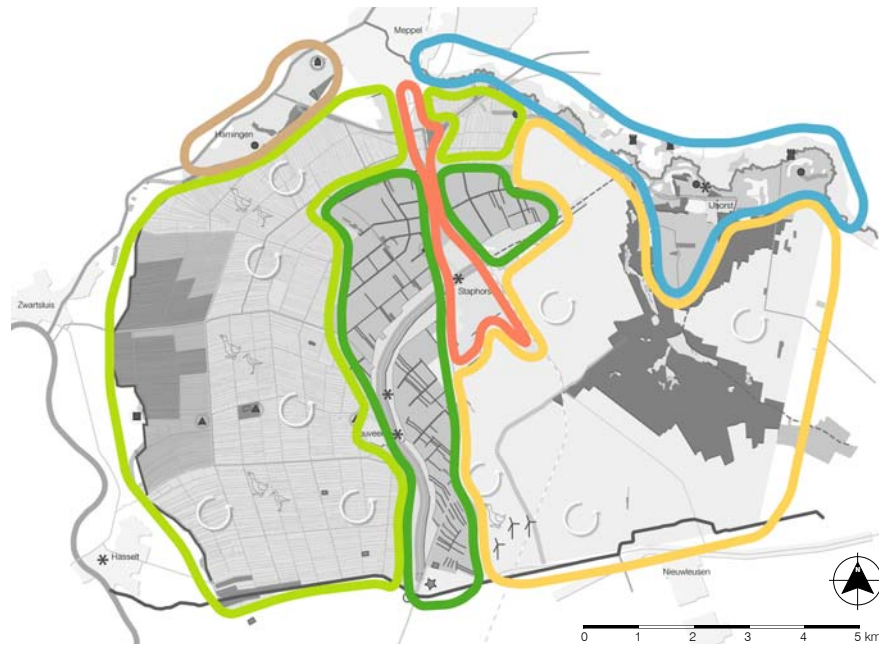
Kerktoren

Windturbine

Markante toren (buiten plangebied)

Deelgebieden

Historisch

- 1. Houtsingelgebied
- 2. Laagveengebied
- 3. Dekzandgebied
- 4. Oeverlanden
- 5. Reestdal

Modern

- 6. Stedelijk gebied

Landschappelijke waarde grote natuurkernen

Het gebied De Olde Maten heeft naast veel natuurwaarden tevens bijzondere cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Het gebied kent een karakteristieke ruimtelijke opbouw van legakkers (ribben) en petgaten (trekgaten) in verschillende verlandingsstadia. Sommige petgaten zijn recent weer opengemaakt. Het gebied is niet uniform, er zijn duidelijke ruimtelijke verschillen aanwezig tussen het gebied ten noorden en ten zuiden van de Kostverlorenstreng. Waar het zuidelijk deel dichter is, kent het noordelijk deel iets bredere en meer langgerekte 'kamers' begrensd door lange dichte singels met dwarssingels. De Olde Maten en Veerslotenlanden zijn landschappelijk zeer waardevol, omdat het dynamische gebieden zijn die natuurtypen in verschillende successiestadia bevatten, zoals open water, dichtgroeïende waterlopen, graslanden, trilvenen, ruigten en bos. Ook het Staphorster Bos is een grote natuurkern. De open plekken met heidevelden en vennen vormen hierin een landschappelijke kwaliteit en zijn vanwege de vele overgangen ook belangrijk voor de natuurwaarden. De westrand van het Staphorster

Bos is bijzonder karakteristiek vanwege de eikenrijen tussen de bosrand en de Beugelenveldweg.

Kenmerken deelgebieden

- 1. Houtsingelgebied:** deels gaaf, deels 'gesleten' houtsingellandschap, eikenlanen, lintbebouwing beschermd dorpsgezicht De Streek.
- 2. Laagveengebied:** sloten- en weteringenstelsel, geknikte verkaveling, openheid, eendenkooien, kerkheuvels, grote natuurkernen, ganzen en weidevogels.
- 3. Dekzandgebied:** relatief open gebied, voormalig hoogveengebied op zand, groot bosgebied, laanbeplanting langs wegen, relatief kleinschalige gebied rond Punthorst.
- 4. Oeverlanden:** dijken, oude stroomruggen, terpen, oude strangen.
- 5. Reestdal:** kleinschalig gaaf beekdallandschap, kleine bolvormige essen, beekdalnatuur, hoger gelegen oude bewoningsplaatsen en andere archeologische rijkdom.

TABEL KENMERKEN LANDSCHAPSTYPEN

	Oeverlanden Meppelerdiep	Slagenlandschap De Olde Maten
karacteristiek	 <ul style="list-style-type: none"> - hoger gelegen dan omgeving - omgeven door dijken (alleen dijk langs Meppelerdiep waterkerende functie) - geïsoleerde ligging noordelijke deel door doorsnijding Hoogeveense Vaart - karakteristieke oude bewoningsplaats op rivierduin (Hamingen en huisterp Olde Staphorst) 	 <ul style="list-style-type: none"> - karakteristiek oud slagenlandschap met veel elzensingels en wilgen - karakteristieke verre doorzichten, soms geblokkeerd door dwarssingels - onderdeel van reeks natuurgebieden, aansluitend op De Wieden - zicht op fraai ensemble van bebouwing en beplanting op rivierduin Zwartewatersklooster
bebouwing	<ul style="list-style-type: none"> - weinig bebouwing, enkele vrijliggende erven - bebouwing Hamingen geclusterd op rivierduin 	<ul style="list-style-type: none"> - weinig bebouwing, enige verspreide bebouwing langs wegen
beplanting	<ul style="list-style-type: none"> - weinig beplanting, lijnvormig langs dijk - rondom Hamingen rijke beplanting - natuurlijke beplanting op kreekkrug langs De Oude Stroom - sortiment: wilg, els 	<ul style="list-style-type: none"> - elzensingels - wilgen in opgeslagen boksloten en petgaten (trekgaten). Deel van de boksloten wordt in cyclisch beheer (30 jaar) open gegraven. - rietkragen langs (verlande) sloten
verkaveling	gelijkvormige smalle kavels	zeer smalle en langgerekte percelen
bodem	klei op veen met plaatselijk rivierduin	veen
bodemgebruik	<ul style="list-style-type: none"> - gras- en hooiland - natuur 	<ul style="list-style-type: none"> - extensief gras- en hooiland - natuur
maat van de ruimte	grote mate van openheid, grootschalig	halfopen, lang en zeer smal
reliëf	<ul style="list-style-type: none"> - kreekkruggen - rivierduin en huisterp - bedijking langs Meppelerdiep, Hoogeveense Vaart en Staphorster Grote Stouwe 	nagenoeg vlak
wegenpatroon	<ul style="list-style-type: none"> - weinig wegen, natuurlijk patroon volgend - Oeverlandseweg doorsneden door Hoogeveense Vaart - zandwegen langs Hoogeveense Vaart 	<ul style="list-style-type: none"> - weinig wegen - rationeel recht en grofmazig
waterpatroon	<ul style="list-style-type: none"> - natuurlijke kreek - weinig sloten en greppels - afwatering gericht op Zwarte Water, via Kostverlorenstreng - hoge grondwaterstand 	<ul style="list-style-type: none"> - watersysteem met veel rationeel rechte sloten en brede afwateringsvaarten - hoge grondwaterstanden
beeldkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - landschap en bebouwing: hoog - beschermde hooilanden in de Westoevers 	landschap en bebouwing: hoog
invloedsferen / spanningsvelden	<ul style="list-style-type: none"> - natuur - landbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - natuur (+ externe werking) (Staatsbosbeheer heeft boeren ook nodig, voor beheer van de graslanden)

De tabel op deze en de volgende pagina's beschrijft de landschappelijke kenmerken van de 7 onderscheiden landschapstypen binnen Staphorst.

Open slagenlandschap	Houtsingellandschap De Streek	
 <ul style="list-style-type: none"> - typisch slagenlandschap met karakteristieke knikken in de verkaveling, soms duidend op voormalige ontginningsassen - veel sloten - veel moderne lintbebouwing, ook "landelijk wonen" - open en grootschalig, maar ook tamelijk veel restanten van oude beplantingsstructuren (ook opschot) - hoofdzakelijk agrarisch 	 <ul style="list-style-type: none"> - tamelijk kleinschalig gebied met kenmerkende houtsingels - elzensingels - eikenlanen - viaducten over A28 in het groen - steeds meer elzensingels verdwijnen - karakteristiek onderscheid tussen houtsingellandschap bij Staphorst en bij Rouveen 	karakteristiek
<ul style="list-style-type: none"> - zeer langgerekte lintbebouwing met veel grote moderne erven op tamelijk grote onderlinge afstand 	<ul style="list-style-type: none"> - unieke lintbebouwing van Staphorst-Rouveen met meerdere boederijen achter elkaar 	bebouwing
<ul style="list-style-type: none"> - beplanting langs wegen en bij aantal erven, maar veel erven met tamelijk weinig erfbeplanting - eendenkooien en pest- en geriefhoutbosjes - veel restanten landschappelijke beplantingen - natuur langs Dedemsvaart - sortiment: es, witte abeel (langs enkele wegen), els 	<ul style="list-style-type: none"> - elzensingels (één rij) op perceelsgrenzen - laanbeplanting van eik langs wegen - rijke erfbeplanting met solitaire kastanje en/of beuk - sortiment: omgeving Rouveen vooral els, omgeving Staphorst ook eik 	beplanting
<ul style="list-style-type: none"> - rationale slagenverkaveling met enkele knikken 	<ul style="list-style-type: none"> - smalle percelering, tamelijk langgerekt, soms met knikken zoals in het open slagenlandschap 	verkaveling
<ul style="list-style-type: none"> - veen 	<ul style="list-style-type: none"> - overgang zand - veen (veldpodzolgronden en gooreerdgronden) 	bodem
<ul style="list-style-type: none"> - hoofdzakelijk grasland 	<ul style="list-style-type: none"> - hoofdzakelijk grasland 	bodemgebruik
<ul style="list-style-type: none"> - (relatief) grote mate van openheid 	<ul style="list-style-type: none"> - kleinschalig halfopen landschap, bestaande uit kleine langgerekte kamers 	maat van de ruimte
<ul style="list-style-type: none"> - nagenoeg vlak, enkele kerkheuvels 	<ul style="list-style-type: none"> - nagenoeg vlak 	reliëf
<ul style="list-style-type: none"> - rationeel recht en grofmazig 	<ul style="list-style-type: none"> - rationeel blokvormig wegenpatroon - grote infrastructuur A28 en spoor doorsnijden landschap 	wegenpatroon
<ul style="list-style-type: none"> - rationeel recht met enkele knikken - systeem van vaarten en sloten - zandwinningsplassen 	<ul style="list-style-type: none"> - weinig sloten 	waterpatroon
<ul style="list-style-type: none"> - landschap: hoog, aandacht voor inpassing grote schuren noodzakelijk - bebouwing: wisselende kwaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> - landschap: zeer hoog - bebouwing: (veelal) zeer hoog, typisch kleurgebruik (groen en blauw) 	beeldkwaliteit
<ul style="list-style-type: none"> - landbouw (zowel invloedsfeer als belang) 	<ul style="list-style-type: none"> - gemeente - eigenaren (particulier en agrarisch, huiskavels) - landbouw (kavels achter huiskavels) 	invloedsferen / spanningsvelden

Jonge ontginningenlandschap	Bos- en heidelandschap	Beekdallandschap Reest
 <ul style="list-style-type: none"> - jonge ontginningen van voormalige hoogveen-complexen - lintbebouwing met grote erven en tamelijk veel groen - grote groene kamers door wegbeplanting 	 <ul style="list-style-type: none"> - besloten boslandschap van hoofdzakelijk naaldbos, afgewisseld met open plekken met heidevelden en vennen - De Witte Bergen is hoofdzakelijk natuurlijk bos, ontstaan vanaf 1900 - Staphorster Bos is ontginningsbos, aangeplant in periode 1930-1940 	 <ul style="list-style-type: none"> - halfopen, kleinschalig, "idyllisch" laaglandbeekdal met sterk meanderende beek, coulissen, madelanden en bolvormige eenmansessen - typische "uitstulping" van het beekdal (geomorfologisch: uitblazingskom) met de Vledders en Leijer Hooilanden; grootschalig en open gebied met zijbeek Streitenvaart
<ul style="list-style-type: none"> - voornamelijk langs wegen in open lintbebouwingsstructuur 	<ul style="list-style-type: none"> - weinig bebouwing - recreatieparken (ten oosten van IJhorst) 	<ul style="list-style-type: none"> - verspreide boerderijen op de hogere delen langs de randen van het beekdal
<ul style="list-style-type: none"> - groene kamerstructuur bestaande uit laanbeplanting van eiken - karakteristieke eikenrijen haaks op Staphorster Bos - restanten van perceelsgrensbepanting - sortiment: eik (es) 	<ul style="list-style-type: none"> - naald- en loofbossen met restanten heide en vennen - eikenlanen - sortiment; vooral fijnspar, lariks en Douglasspar, ook Grove, Corsicaanse en Oostenrijkse den, eik 	<ul style="list-style-type: none"> - gevarieerd beplantingspatroon van singels, (hakhout)bosjes en wegbeplanting (eik) - houtwallen (plaatselijk) - sortiment: eik, els, linde
<p>rationele (blok)verkaveling met grote percelen</p>	<p>onregelmatige verkaveling</p>	<p>het natuurlijke patroon volgende, onregelmatige verkaveling, bestaande uit percelen van verschillende vorm en grootte</p>
<p>zandgrond (podzolgronden/ dekzandgronden)</p>	<p>zandgrond (dekzandgronden)</p>	<p>veen en beekduinen</p>
<ul style="list-style-type: none"> - gras- en hooiland - bouwland - enkele boomkwekerij 	<ul style="list-style-type: none"> - bos - natuur - enkele bouwlanden (voornamelijk in bosrand) 	<ul style="list-style-type: none"> - gras- en hooiland - natuur - bouwland
<ul style="list-style-type: none"> - grootschalig landschap met kamerstructuur - Puntenlanden (ten oosten van Schapendijk) kleinschalig 	<p>besloten landschap met enkele kleine open plekken</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kleinschalig halfopen landschap - in oostelijke richting wordt het landschap kleinschaliger
<p>redelijk vlak, oostwaarts licht oplopend terrein</p>	<p>veel reliëf en gradiënten, met name in oostelijk deel en de Witte Bergen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - veel reliëf en gradiënten - bolvormige esakkers
<ul style="list-style-type: none"> - rationeel blokvormig wegenpatroon - relatief veel onverharde wegen 	<p>onregelmatig patroon met veel onverharde wegen en paden</p>	<ul style="list-style-type: none"> - slingerende wegen langs beekdalranden, het natuurlijke patroon volgend - enkele het beekdal doorsnijdende wegen
<ul style="list-style-type: none"> - weinig sloten - goede ontwatering 	<ul style="list-style-type: none"> - enkele sloten/greppels - enkele vennen 	<ul style="list-style-type: none"> - meanderende beek en genormaliseerde zijwatergang
<ul style="list-style-type: none"> - landschap: redelijk hoog (rand bedrijventerrein laag, ongestructureerde plaatsing windturbines) - bebouwing: wisselende kwaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> - landschap: hoog - bebouwing: wisselend (inpassing van recreatiebebouwing verdient aandacht) 	<ul style="list-style-type: none"> - landschap en bebouwing: zeer hoog
<ul style="list-style-type: none"> - landbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - natuur - recreatie - bosbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - natuur - water - landbouw (extensief, met name in benedenloop)

1.4 Beleid en ontwikkelingen (samenvatting)

Zowel vanuit het Rijk en de Provincie als vanuit het Waterschap en op gemeentelijk niveau liggen er diverse beleidsopgaven. Deze paragraaf vat het ruimtelijk beleid kort samen (zie voor een uitgebreidere omschrijving het Bijlagendocument).

Rijks- en Provinciaal beleid

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natura 2000

Het beleid voor de EHS is uitgewerkt in de provinciale Omgevingsvisie Overijssel. De gebieden Olde Maten, Veerslootlanden, de oeverlanden langs het Meppelerdiep, het Reestdal, de Vleders en Leijer Hooilanden, de Witte Bergen en het Staphorster Bos maken onderdeel uit van de EHS. Voor deze gebieden zijn natuurdoeltypen benoemd. Ecologische verbinding zones verbinden de natuurgebieden. In de natuurgebieden komen natuur en recreatief medegebruik op de eerste plaats. De Olde Maten en Veerslootlanden zijn in procedure van aanwijzing als Natura 2000-gebied.

Omgevingsvisie Overijssel 2030

De Omgevingsvisie is de ontwikkelingsvisie voor de fysieke leefomgeving (natuur, landschap, woonomgeving, bereikbaarheid, energie, veiligheid en gezondheid etc.) van de provincie Overijssel voor de komende tientallen jaren. Het beleid staat in het teken van 2 kijkrichtingen; duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijke kwaliteit betekent dat elke ontwikkeling iets moet bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, dat wil zeggen de goede functie op de goede plek op de goede manier ingepast in de omgeving.

Europese Kader Richtlijn Water (KRW)

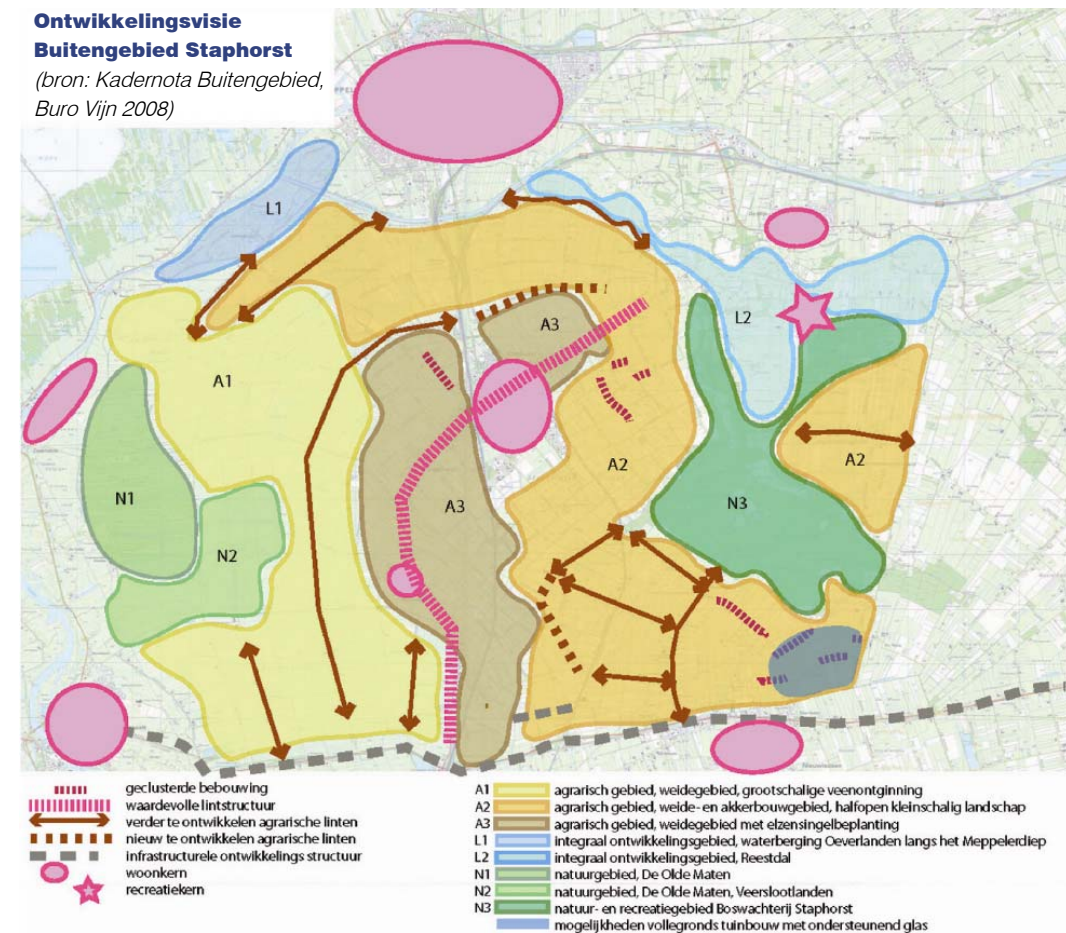
Vasthouden, bergen en afvoeren zijn het uitgangspunt bij de realisatie van een duurzaam watersysteem. Waterlichamen KRW in Staphorst zijn de Beentjesgraven, Dedemsvaart, Kloosterzielstreng, Kostverlorenstreng, Reest en Meppelerdiep. Langs de watergangen

worden natuurvriendelijke oevers en plas-draszones gerealiseerd. Ook geldt er een natuurlijker peilbeheer (afgestemd op de functies langs de watergang).

Lokaal beleid

Kadernota Buitengebied

Een belangrijk beleidskader voor dit landschapsplan is de Kadernota Buitengebied. Ruimtelijke ontwikkelingen zullen niet stil staan.

Deze nota geeft een beeld van de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied van Staphorst. Het beleid streeft naar een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van het buitengebied, die tevens bijdraagt aan de sociale en economische vitaliteit en waarbij cultuurhistorische, landschappelijke en natuurlijke waarden worden behouden of versterkt. In beginsel worden nieuwe functies alleen toegestaan als bestaande functies niet worden aangetast. Kort samengevat formuleert de nota het volgende relevante beleid:

Landschap en cultuurhistorie

- Nieuwe ontwikkelingen zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de karakteristieken van het landschapstype.
- Bij nieuwe ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met natuur, water en de aanwezigheid van cultuurhistorische en archeologische waarden.

Agrarische bedrijven en bebouwing

- Bij uitplaatsing van agrarische bedrijven uit de Streek is hervestiging mogelijk in het omliggende buitengebied, mits geen beperkingen voor aanwezige agrarische bedrijven en landschappelijk ingepast.
- In ruilverkavelingsgebied Staphorst wordt ruimte gezocht voor schaalvergroting en eventuele nieuw- of hervestiging van agrarische bedrijven.
- Nieuw- of hervestiging wordt geconcentreerd in enkele linten in het buitengebied.
- Bestaande bedrijven in het buitengebied krijgen de ruimte voor intensivering, specialisatie, schaalvergroting en verbreding, gericht op grondgebonden landbouw, mits landschappelijk ingepast. Nevenactiviteiten moeten plaatsvinden in bestaande gebouwen en mogen niet ten koste gaan van de landbouw.
- Bestaande intensieve veehouderij mag groeien. Voor nieuwvestiging is geen ruimte.

Landelijk wonen

- In vrijkomende agrarische bebouwing is ruimte voor nieuwe functies, zoals wonen.
- Nieuwbouw van woningen is mogelijk in het kader van rood-voor-rood.
- Nieuwe landgoederen onder voorwaarden mogelijk.

Recreatie

- Kleinschalige recreatieve ontwikkelingen (zoals Bed & Breakfast of "Kamperen bij de boer") zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de karakteristieken van het landschap.
- 'Kamperen bij de boer' is mogelijk als nevenactiviteit, daarnaast is kleinschalige verblijfsrecreatie of B&B mogelijk op voormalige agrarische bedrijven. B&B is ook mogelijk bij burgerwoningen.
- De gemeente biedt ruimte aan routegebonden recreatie en de ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen.

Bestemmingsplan Buitengebied (uitgangspunten)

Het Bestemmingsplan Buitengebied wordt herzien met als basis de Kadernota Buitengebied. De nota gaat niet concreet in op individuele locaties, daarom is een Nota van uitgangspunten Bestemmingsplan Buitengebied opgesteld.

Belangrijke uitgangspunten op het gebied van landschap zijn:

- Bij bouwaanvragen van agrarische bedrijven, waarbij ruimtelijke schaalvergroting plaats vindt moet een inrichtings-schets worden ingediend met o.a. aandacht voor het landschap / verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en de Kwaliteitsimpuls Groene omgeving uit de Omgevingsvisie Overijssel.
- Monumentale bomen als aanduiding op de kaart opnemen.
- Bestaande (elzen)singels en andere waardevolle landschappelijke elementen/structuren specifiek bestemmen

en beschermen via een aanlegvergunningstelsel. Nieuwe landschapselementen zijn bij recht toegestaan binnen de bestemming agrarisch met waarden en natuur.

- Bestaande zandwegen zullen wegens hun karakteristiek specifiek worden bestemd. Aanlegvergunningstelsel voor verharding, indien voldoende noodzaak daarvoor bestaat.
- Hout- en fruitteelt toestaan in het kleinschalige landschap tussen de Punthorst en de Maat en in het halfopen landschap van het Westhuizingerveld, elders niet.
- Nieuwe landgoederen zijn in principe denkbaar aansluitend aan natuurgebied en bos.
- Natuurlijke laagtes in het hele plangebied beschermen tegen egalisatie.

'Bossies an de diek', 'Boeren planten bomen' en 'Boomgaard op je erf'

De gemeente heeft verschillende lokale beleidsplannen met tot doel het stimuleren van erf- en perceelgrensbeplanting. Aan deze regelingen zijn subsidies gekoppeld.

Voor de lintbebouwing van Staphorst-Rouveen is dat 'Bossies an de diek'. Hieraan is een gemeentelijke subsidieregeling gekoppeld die het mogelijk maakt om tot herstel van het karakteristieke dorpsgezicht te komen door het terugbrengen van de oorspronkelijke beplanting op de erven van de boerderijen. 'Boeren planten bomen' is een dergelijke regeling maar dan voor alle erven buiten de bebouwde kom. Ten oosten van de A28 wordt daarnaast in 'Boomgaard op je erf' met subsidies de aanleg van fruitgaarden bij de boerderijen gestimuleerd om het voedselaanbod voor zoogdieren en vogels in dit gebied te vergroten.

1.5 Probleemstelling en opgaven

Herkenbaarheid en samenhang

De landschapstypen zijn grotendeels goed herkenbaar, doordat de hoofdstructuren en samenhang intact zijn en doordat een groot deel van de andere elementen die de landschappelijke identiteit bepalen nog aanwezig zijn. Wel is ondermeer door schaalvergroting het totale areaal aan perceelgrensbeplanting afgenomen, met name in het houtsingellandschap. De verder gaande schaalvergroting blijft het areaal beplantingen onder druk zetten. Hierdoor verandert het landschapsbeeld. Daarnaast zijn er op dit moment onvoldoende middelen om duurzaam beheer (21 jaar) van alle particuliere landschapselementen te organiseren.

Op een aantal plaatsen, zoals de bovenregionale infrastructuur in het noorden van het plangebied (A28, spoorlijn, Hoogeveense Vaart) en de uitbreidingswijken van Staphorst en Rouveen, is de ruimtelijke hoofdstructuur veranderd en is een nieuwe landschapseenheid ontstaan.

Ontwikkelingen

Nieuwe functies en functieveranderingen in het buitengebied hebben op verschillende schaalniveaus (erven en gebieden) invloed op het landschap. Dit kan strijdig zijn met het gewenste landschapsbeeld, maar kan ook kansen bieden voor versterking van de ruimtelijke kwaliteiten.

Opgaven

Het Landschapsplan Staphorst moet antwoord geven op de vraag hoe de landschappelijke kwaliteiten kunnen worden behouden en ontwikkeld en hoe ruimtelijk beleid en ontwikkelingen daaraan kunnen bijdragen.

Hoofdpogaven voor het landschapsplan zijn:

- **behoud en versterking van deelgebieden en landschapstypen;**
- **visie op de beeldkwaliteit** van erven, recreatieterreinen, dorpsranden en nieuwe functies in het landelijk gebied (bijvoorbeeld de uitbreiding van het tuinbouwgebied met ondersteunend glas);
- een **strategie voor behoud, herstel en aanleg van landschapselementen**. Daarbij is het van belang om middelen voor beheer en aanleg van landschapselementen beschikbaar te maken, prioriteiten te stellen en te bedenken hoe de middelen zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet.
- de **gemeentelijke regie op de landschappelijke kwaliteiten** verder organiseren;
- **communicatie** en afstemming van ruimtelijk beeld en beheer.

Specifieke opgaven (vragen) voor het landschapsplan zijn:

- Wat zijn **(on)geschikte locaties voor nieuwe erven en landgoederen**?
- Welke **principes en bouwstenen zijn er per landschapstype voor landschappelijke inpassing** van nieuwe gebouwen, bestaande gebouwen die van functie veranderen en uitbreidingen van gebouwen?
- Op welke manier kan de **stimulering en handhaving van het behoud van erfbeplanting en kavelgrensbeplanting** worden georganiseerd?
- Op welke manier kan de **financiering van herstel en duurzaam beheer van landschapselementen**¹ worden georganiseerd?

Opgave voor het landschapsplan is het ontwikkelen van een strategie voor herstel van houtsingels waar nu nog relictten van over zijn.

¹ De gemeente staat voor de opgave om in 2010 1,5 miljoen euro aan groene diensten contracten af te sluiten (Landschap Overijssel voert uit). Als dat lukt is tevens voor 2011 1,5 miljoen euro subsidie beschikbaar voor het afsluiten van groene diensten contracten (de subsidie bestaat uit gemeentelijke en provinciale middelen en compensatiemiddelen van Tennet). Het geld wordt ingezet voor elensingels, houtwallen, eendenkooien, geriefbosjes, poelen en dassenrasters.

LANDSCHAPSVISIE

Het plangebied ligt op de overgang van veen naar zand en de verschillende landschapstypen die daarbij horen zijn nog goed herkenbaar. Deze verschillen in openheid / beslotenheid, nat / droog, grootschalig / kleinschalig worden zo veel mogelijk behouden en vormen belangrijke kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit kost voor het ene gebied meer inspanning dan voor het andere gebied. In het uitvoeringsplan (zie hoofdstuk 3) wordt uitgewerkt welke prioriteiten worden gesteld aan de verschillende projecten en maatregelen.

2.1 Visie op hoofdlijnen

Van scenario's naar visie

In de werkbijeenkomst visievorming van 25 maart zijn drie visies gemaakt op de mogelijke landschappelijke ontwikkeling van het plangebied. De drie visies gaan in op de duidelijk te onderscheiden deelgebieden met verschillende accenten en prioriteiten. De concept landschapsvisie is een geïnspireerd door de drie visies en geeft aan hoe de landschappelijke kwaliteiten de komende 15 jaar kunnen worden behouden en versterkt, en welke landschappelijke kaders van belang zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit is op hoofdlijnen per deelgebied uitgewerkt.

Ambities voor landschap in ontwikkeling

Het landschap is continu in ontwikkeling. Het landschap vertelt het verhaal van haar eigen ontwikkeling. Dat verhaal uit zich in de kernmerken die te zien zijn, zoals openheid en geslotenheid, kavelstructuur, bebouwingsdichtheid, de hoeveelheid water en de verschillende landschapselementen zoals lanen, bosjes, etc. Deze visie spreekt regelmatig van 'behoud', waarmee niet wordt bedoeld dat alles zo moet blijven zoals het is en dat ieder landschapselement moet worden behouden. Het gaat erom dat de karakteristiek van het landschap behouden blijft. Dit kan onder

LANDSCHAPSVISIE OP HOOFDLIJNEN

LANDSCHAPPELIJKE VERSTERKING
LINTENSTRUCTUUR ONTGINNINGSPATROON
EN LANDSCHAPPELIJKE INPASSING ERVEN

BEHOUD EN VERSTERKING HOGE LANDSCHAPPELIJKE
KWALITEITEN HOUTSINGELLANDSCHAP, REKENING
HOUDEND MET VERSCHILLEN TUSSEN:
A HOUTSINGELLANDSCHAP STAPHORST,
MET SUBGERIED GERIEFTBOSJES (*)
B HOUTSINGELLANDSCHAP ROUVEEN
QUA STRUCTUUR EN QUa SOORTEN, EN MET
AGRARISCHE BEDRIJFVIGHEID

BEHOUD EN VERSTERKING
LANDSCHAPSPATRONEN IN
'VERSTEDELIJKT' GEBIED
TUSSEN SNEEWEG EN SPOOR

BEHOUD KARAKTERISTIEK DEVERCANDEN MET
LANDBOUW, NATUURONTWIKKELING EN RUIMTELIJK
VERSTERKEN RIVIERDUN HAANGEN (RELIEF)

VERSTERKEN HERKENBAARHEID
HISTORISCHE STOUWLIJK (RELIEF)

UITBREIDING ZANDWINPLAS
BINNEN KARAKTERISTIEK
OPEN SLAGENLANDSCHAP

ONTWIKKELLEN GROENE KRUISPUNT
WIEDEN - OLDE MATEN

FAUNAPASSAGE
KOSTVERLORENSTRENG

VERSTERKING KARAKTERISTIEKEN EN
NATUURONTWIKKELING OLDE MATEN
VEERSLOOTCANDEN IN AFSTEMMING OP
NATURAZOO- EN EHS-BELEID,
ONTWIKKELING NATTE AS,
BEHEERSGEBIEDEN IN DE RANDZONES,
DRIEDELING IN LANDSCHAPSBELD:
1 KANERS EN LANGE LIJNEN
2 AFWISSELING OPEN BESLOTEN MET
PETGATEN EN LEGAKKERS IN
VERSCHILLENDE VERLANDINGSSTADIA
(OMGEVING VELDSCHUUR MEER OPEN)
3 WEIDEN EN OPEN VEERSLOOTCANDEN,
BLOEMRIJK GRASLAND/ DOTTERBLOEM-
GRASLAND EN BLAUWGRASLAND

ONTWIKKELING NATTE EVZ

BEHOUD KARAKTERISTIEKE
OPENHEID SLAGENLANDSCHAP,
MET EENDENKOOLEN, KERKHEUVELS,
PEST- EN GERIEFTHOUTBOSJES,
DEELS MET WEIDEOGELBEHEER

VERSTERKING EN ONTWIKKELING
GROEN-BLAUWE COMBINATIE VAN
ENKELEZIJDIGE WEG, BEPLANTING EN
NATUURLIJKE INRICHTING WATERGANGEN,
O.A. NATUURVRIENDELIJKE
OEVERS EN VISPASSAGES

AANDACHT VOOR KWALITATIEF HOOGWAARDIG
HOUTSINGELLANDSCHAP LANGS AZ8 ALS
VISITEKAARTJE VAN STAPHORST

BEHOUD OPENHEID GEBIED
RONDOM BISSCHOPSSCHANS

ONTWIKKELING NATTE EVZ,
O.A. T.B.V. OTTER

REALISEREN NATUURLIJKE INRICHTING
VOORMALIGE ZANDWINPLAS, AANGEVULD MET
RECREATIEVE VOORZIENINGEN

BEHOUD EN ONTWIKKELING KLEINSCHALIG
EN AFWISSELEND NATUUR- EN
CULTUURLANDSCHAP REESTDAL,
MET O.A. VERBINDING VOOR DASSEN,
COULISSEN, MADECANDEN, BOLVORMIGE
EENMANSESSSEN. ONDERSCHIED
IN TWEE ZONES: a OPEN, b HALF OPEN

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING
VERBLIJFSRECREATIE BINNEN
NIEUW RAAMWERK (TEVENS
AANSCHERPEN IN BESTEMMINGSPLAN)

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING
RANDEN HALFWEG EN
PUNTHORST

ONTWIKKELING 'OPEN' RANDEN
STAPHORSTERBOS

'HERSTEL' DEDEMSVAART,
LANDSCHAPPELIJKE LIJN HERSTELLEN

DEKRANDGEBIED MET LANDSCHAPPELIJKE VERSTERKING DOOR ONTWIKKELING
LANDSCHAPPELIJK RAAMWERK IN WATERVORM TOT IN DE PUNTCLANDEN,
MET DRIE ONDERSCHIEDENDE DEELGEBIEDJES:

- I DE LEIJEN: VERSTERKING KLEINSCHALIGHEID EN TEGENGAAN VERROMMELING
- II BEUGELERVELDWEG: BEHOUD EN VERSTERKING STRUCTUUR
KARAKTERISTIEKE EIKENRIJEN
- III PUNTCLANDEN/HULSTCLANDEN: BEHOUD EN VERSTERKING KLEINSCHALIGHEID
(PERCEELSGRENS-, ERF-, EN WEGBEPLANTING)

meer door ervoor te zorgen dat landschapsstructuren worden benut bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals bij de dorpsranden en dat nieuwe gebouwen passen in het landschap, bijvoorbeeld door realisatie van gebiedseigen landschapselementen en door aanplant van erfbeplanting bij bestaande erven te stimuleren. Ook het beheer van bestaande landschapselementen is van belang voor behoud van de verschillende landschapstypen. De landbouwsector vervuld een belangrijke rol bij het behoud en beheer van de verschillende landschapstypen in Staphorst.

Op hoofdlijnen is deze visie gericht op:

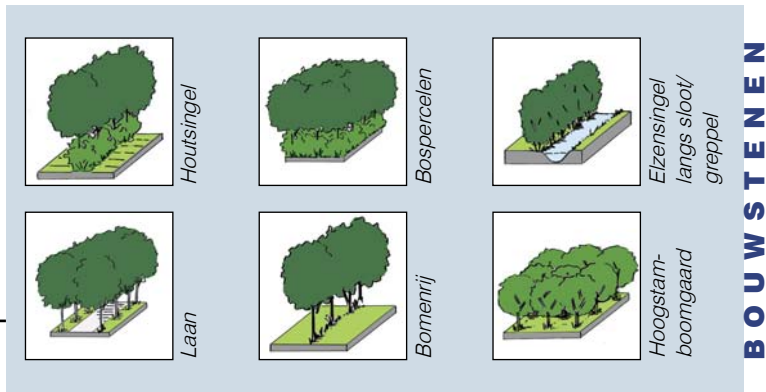
- behoud en versterking van de verschillende landschapstypen door beheer en herstel van landschapselementen;
- actieve ontwikkeling van een landschappelijk raamwerk in gebieden waar veel ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden;
- behoud en versterking van de beeldkwaliteit.

In de paragrafen 2.2 tot en met 2.6 wordt per deelgebied uitgewerkt wat de visie op hoofdlijnen betekent voor verschillende aspecten van het deelgebied. Daarbij worden bouwstenen en principes aangereikt en geïllustreerd in de vorm van streefbeelden en voorbeeldschetsen.

Behoud van karakteristieke zandwegen.

2.2 Houtsingelgebied Staphorst en Rouveen

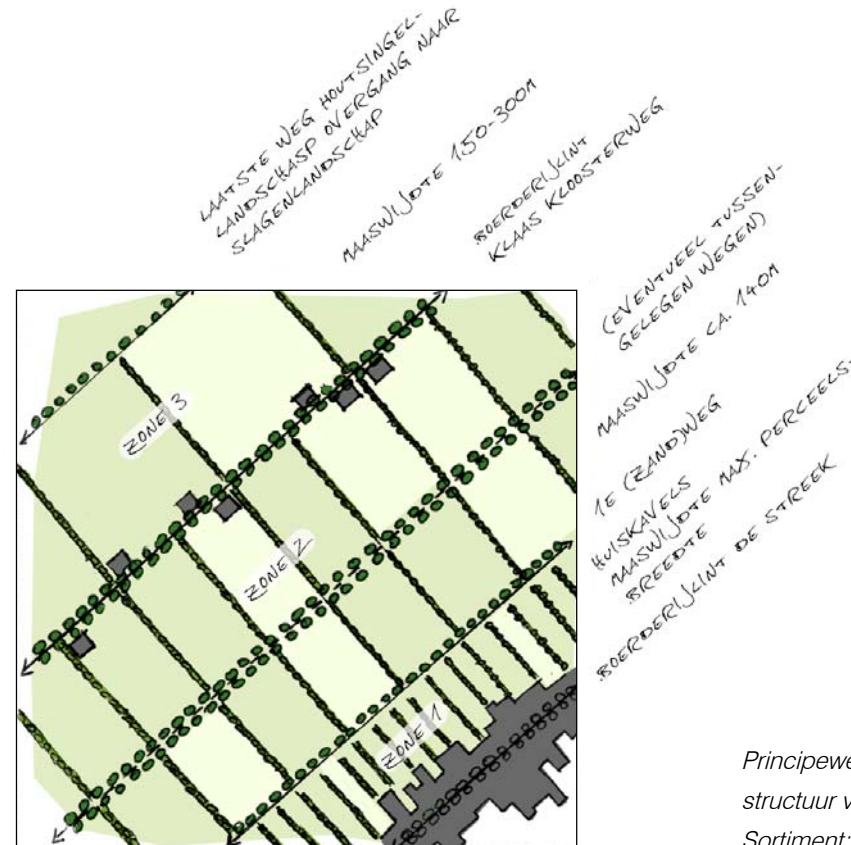
Voor het houtsingelgebied Staphorst en Rouveen wordt gestreefd naar behoud, herstel en versterking vanwege de hoge en bijzondere landschappelijke kwaliteiten en omdat dit gebied in belangrijke mate de identiteit en herkenbaarheid van Staphorst / Rouveen bepaalt. De bouwstenen van het houtsingelgebied zijn elzensingels, sloten, grasland, wegen met laanbeplanting en erven met erfbeplanting. Daarbij wordt aandacht besteed aan het accentueren van de karakteristieke knikken in de verkaveling (dit is maatwerk).

Bij behoud, herstel en versterking wordt rekening gehouden met de verschillen tussen beide gebieden (Rouveen en Staphorst) qua maat en schaal van het landschap, structuur van de landschapselementen en soorten.

Voor het houtsingelgebied Staphorst, dat onderdeel uitmaakt van de Landinrichting Staphorst-Reestdal wordt een strategie voor ontwikkeling bedacht zoals voor het houtsingelgebied Rouveen. Naast de singels zijn tevens de erven met erfbeplanting en geriefbosjes, zoals bij de Heidehoogteweg belangrijke bouwsteen voor versterking van het houtsingelgebied Staphorst.

Het streefbeeld voor het houtsingelgebied Staphorst bestaat uit drie zones (zie deelgebied A op de kaart landschapsvisie op hoofdlijnen):

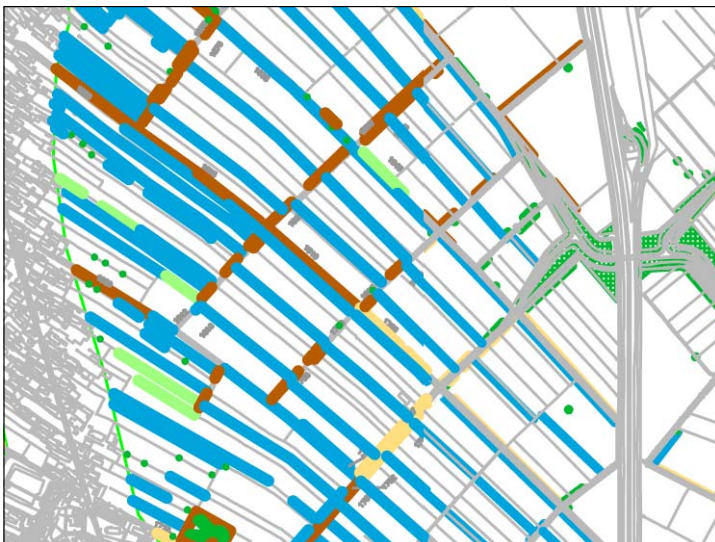
- zone 1 (huiskavel/ 1e zandweg): behoud van de schaal en dichtheid landschapselementen (erfgrensbeplanting) grenzend aan de Streek;
- zone 2 (tot Klaas Kloosterweg): grotere maat, enkele singels met soorten els en eik, en bosjes;
- zone 3 (tot overgang naar slagenlandschap): nog grotere maat (ten opzichte van zone 2) met alleen enkele elzenrijen.

Principeweergave van de landschappelijke structuur van het houtsingelgebied Staphorst.
Sortiment: eik, els, meidoorn, hulst.

Om het karakteristieke houtsingelgebied te versterken wordt gestreefd naar aanvulling van relicten zoals deze voormalige singel. Hierbij wordt rekening gehouden met de verschillen tussen het Rouveense deel en het Staphorster deel qua schaal, structuur en sortiment. Ook het huidig en toekomstig agrarisch gebruik is van invloed.

Stramen van elzensingels (blauw, groen) in houtsingelgebied Rouveen, onderdeel van houtsingelproject Rouveen (Groenblauwe Diensten). Zie ook bijlage C "Inventarisatie Landschapselementen".

Afkoppeling van regenwater in De Streek

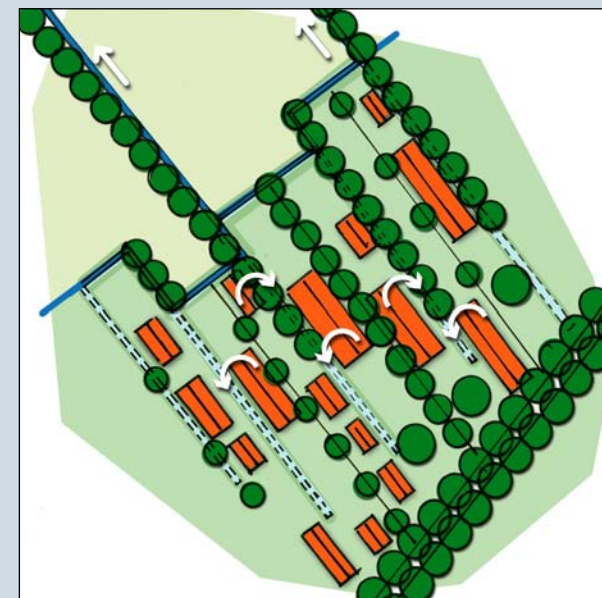
In boerderijlint van De Streek bestaat de wens om het regenwater af te koppelen. Dat wil zeggen dat het regenwater niet direct naar het riool afgevoerd wordt, maar infiltreert op de kavel zelf of via gootjes/greppels wordt afgevoerd richting de openbare weg danwel een infiltratiesloot achter op de erven.

Voordelen:

- voorkomen wateroverlast;
- bestrijding verdroging;
- verbetering kwaliteit van het oppervlaktewater;
- positieve invloed op flora en fauna.

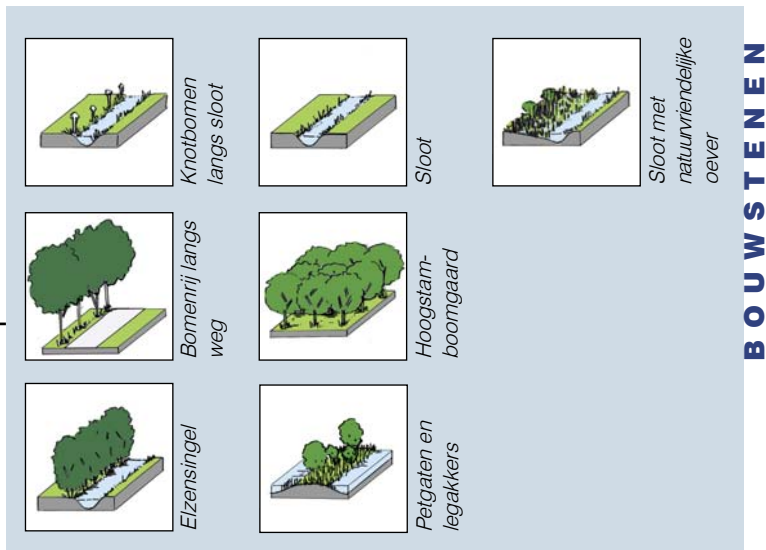
Aandachtspunten:

- voorkeur voor waterdoorlatende verhardingen op het erf;
- geen toepassing van zink en koper dat in aanraking komt met het water.

Schematische weergave van één de mogelijkheden om het schone regenwater af te koppelen van de riolering en via greppels en infiltratiesloten het gebied in te laten stromen.

2.3 Laagveengebied

Bij dit deelgebied wordt gestreefd naar behoud en versterking van het open en weidse landschap. De Klaas Kloosterweg, de Afschuttingweg, de Rechtersweg en de Buiten Middenweg vormen de hoofdstructuren van het gebied. De bouwstenen voor het versterken van deze hoofdstructuren zijn tweezijdige wegbeplanting (indien er voldoende ruimte is) en groene erven. De oost-west georiënteerde lijnen zoals de Stadsweg en Conradsweg vormen de secundaire structuur met eenzijdige, gefragmenteerde wegbeplanting. De eendenkooien en pest- en geriefhoutbosjes zijn belangrijke te behouden groenelementen die in het gebied thuis horen (cultuurhistorische waarde) en het open gebied een maat geven. Om de openheid actief te versterken wordt ook beplanting verwijderd, zoals spontaan opgekomen elzen langs slootkanten. Het behoud van de openheid is tevens een belangrijk aandachtspunt bij de te realiseren EVZ Olde Maten / Stadsgaten en de mogelijke uitbreiding van de zandwinplas aan de Hooijdijk.

Olde Maten

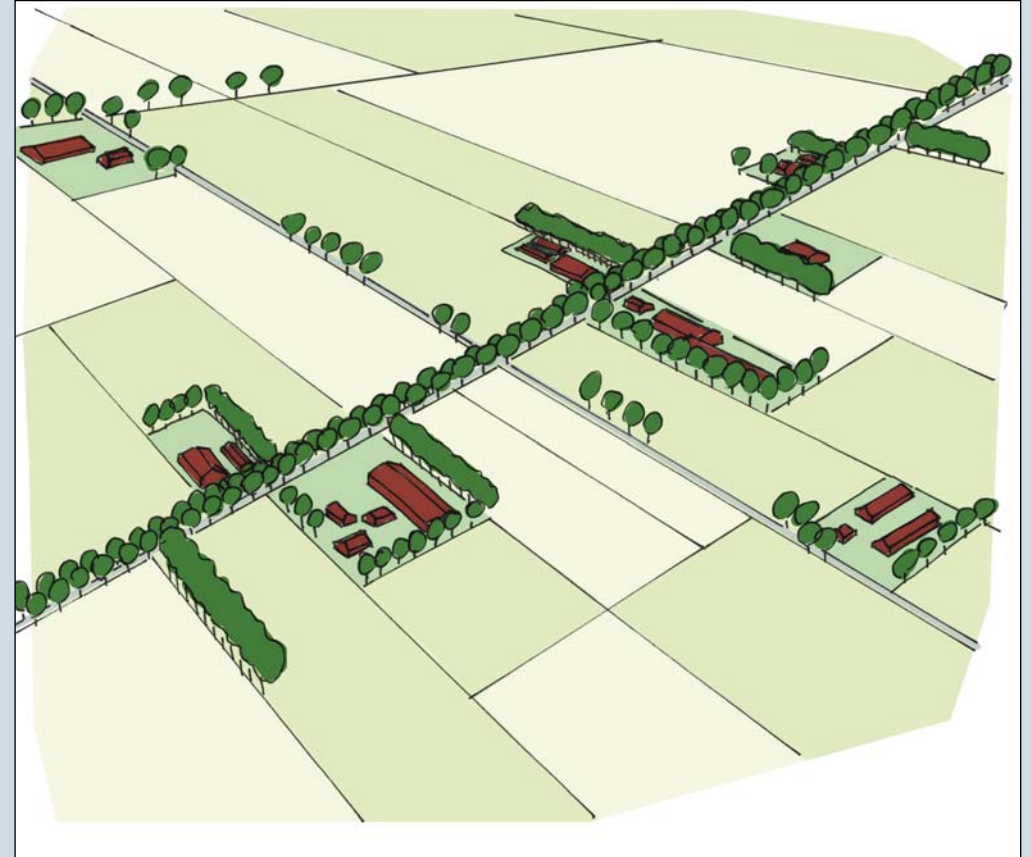
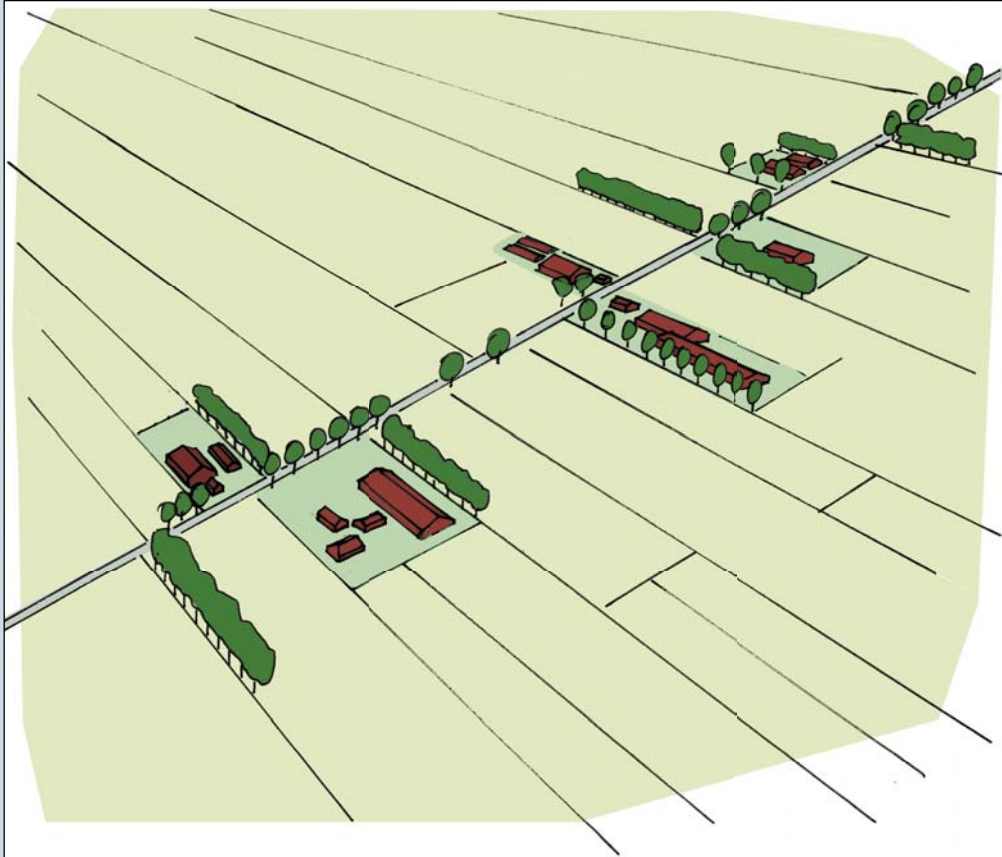
Voor de Olde Maten (en het Reestdal) geldt dat de ontwikkeling voor een groot deel wordt bepaald door natuur(beleids)doelen (Natura 2000 en EHS). Het gebied heeft echter ook grote landschappelijke waarden.

Voor de Olde Maten wordt gestreefd naar de combinatie van natuurontwikkeling en versterking van het landschap. Daarbij is de afwisseling tussen de verschillende successiestadia – moeras, grasland, bos, etc. – zowel voor natuur als landschap waardevol. In de Olde Maten zijn drie verschillende gebieden, met elk eigen landschapsbeeld te onderscheiden (zie kaart "landschapsvisie op hoofdlijnen"):

- noordelijk deel (1): half open landschap met kamers en lange lijnen;
- middendeel (2): afwisseling tussen besloten en open met bosjes, singels en petgaten en legakkers;
- oostelijk deel (Veerslootlanden) en zuidelijk deel (omgeving veldschuur) (3): open gebied met grasland en sloten.

Vanuit het landschap geredeneerd is het wenselijk om dit afwisselende beeld op hoofdlijnen zo veel mogelijk in stand te houden. Vooral het behoud van de openheid van het gebied Veerslootlanden is van belang, als onderdeel van het open en weidse slagenlandschap dat contrasteert met het meer besloten landschap van Olde Maten en het houtsingelgebied Rouveen. Verder zijn behoud van de karakteristiek van het slagenlandschap, behoud en versterking van de west - oost opstreckende verkaveling van belang.

Modellen landschappelijke versterking lintenstructuur ontginningspatroon

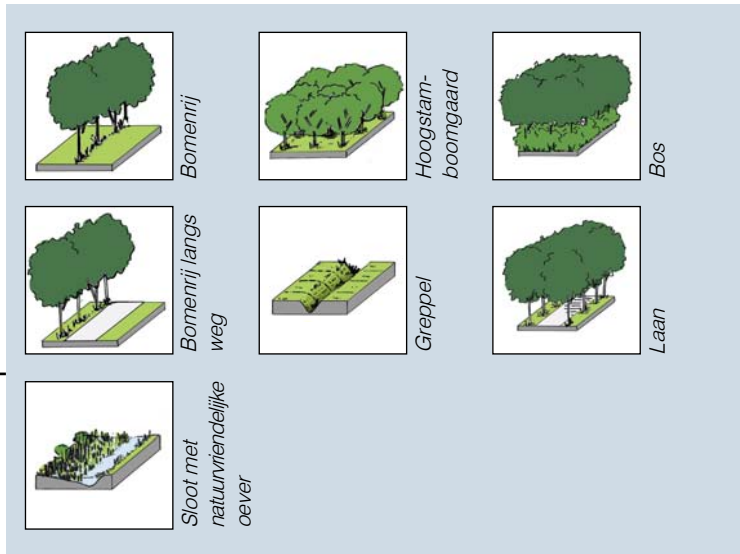

Principeweergave van de landschappelijke versterking van de lintenstructuren die het karakteristieke ontginningspatroon volgen.

Links het open slagenlandschap met inpassing van de erven door een spaarzaam gebruik van erfbeplanting. Hier is dan wel kwaliteitsverbetering van de schuren/ boerderijen zelf gewenst.

Rechts het jonge ontginningslandschap waar binnen de ruimtelijke karakteristiek en de waaierstructuur (zie paragraaf 2.4 Dekzandgebied) de erven worden ingepast met een landschappelijke beplanting.

2.4 Dekzandgebied

Het dekzandgebied kenmerkt zich door een afwisselend landschap van jonge ontginningen. Voor het dekzandgebied geldt dat de kavelstructuur - de 'waaier' waarvan alle lijnen uitkomen in de puntlanden - wordt benut als vormgevend principe voor landschapsversterking. In het dekzandgebied gaat het hierbij vooral om wegbeplanting en perceelgrensbeplanting. De verkaveling is het landschappelijke kader bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals dorpsuitbreidingen en de eventuele inplaatsing van nieuwe agrarische bedrijven in de primaire landbouwgebieden.

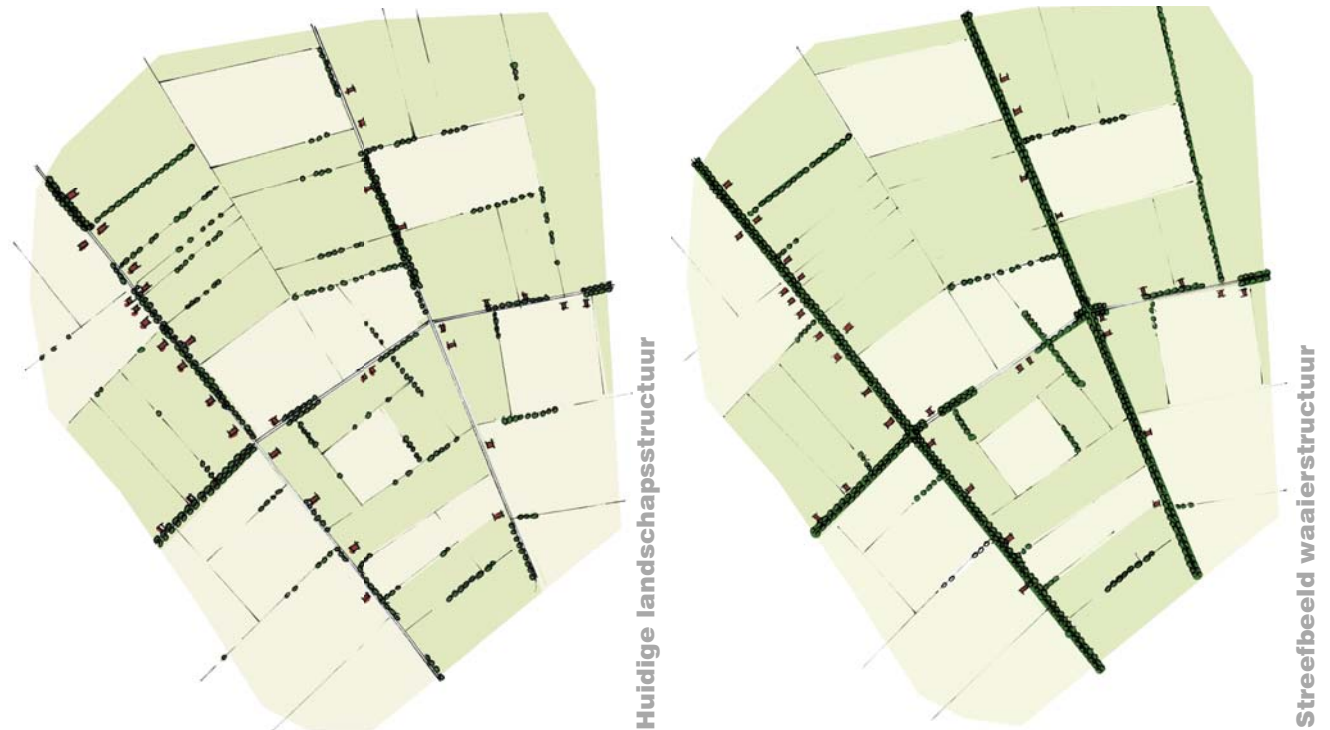
Bijzondere deelgebieden zijn de randen van de kern Staphorst, de Leijen (I), de bosrand met eikenrijen bij de Beugelerveldweg (II) en het kleinschalige gebied puntlanden / Hulstlanden (III) (zie kaart "landschapsvisie op hoofdlijnen").

Voor de randen van de kern Staphorst wordt gestreefd naar het vormgeven van een heldere en groene overgang van het landschap naar het dorp. De kavelstructuur biedt aanknopingspunten voor

groene structuren die de geleidelijke overgang kunnen vormgeven. De overgang wordt vormgegeven door aanleg van nieuwe en versterking van huidige landschapselementen, voordat de stedelijke ontwikkeling plaats gaat vinden.

In de gebieden de Leijen en Puntlanden / Hulstlanden wordt gestreefd naar behoud en versterking van de kleinschaligheid. Bouwstenen hiervoor zijn wegbeplanting, perceelgrensbeplanting en erfbeplanting.

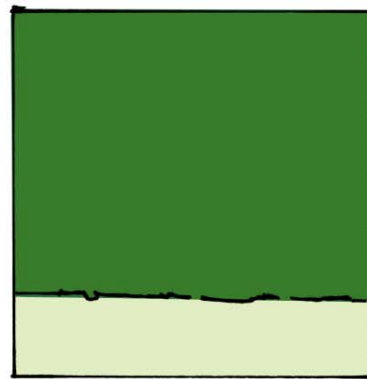
In het gebied tussen de Beugelerveldweg en de bosrand van het Staphorsterbos wordt de landschapsstructuur versterkt door aanplant van nieuwe eikenrijen op perceelgrenzen.

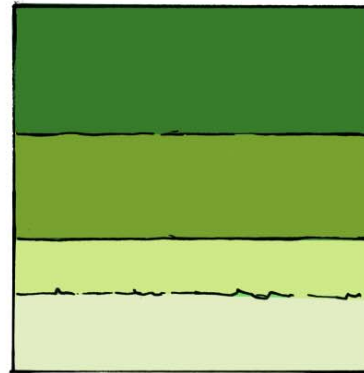
Principe "waaierstructuur" jonge ontginningenlandschap

In de Puntlanden vormt de verkaveling aanknopingspunt voor het inpassen van vollegrond tuinbouwbedrijven met ondersteunend gras en mogelijke nieuwe agrarische erven. In dit gebied zijn behoud en versterking van het kleinschalige landschap in de 'waaierstructuur' het doel. Bouwstenen zijn perceelgrensbeplanting, wegbeplanting en erfbeplanting.

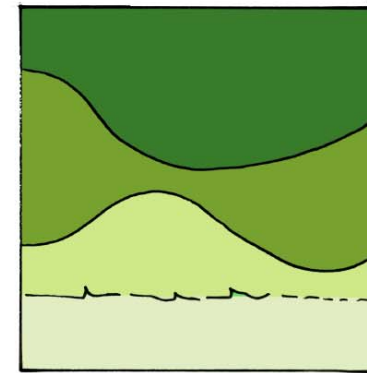
Ten slotte wordt gestreefd naar meer open randen van het Staphorster Bos. Ook daarbij is de kavelstructuur ("waaier") het aanknopingspunt.

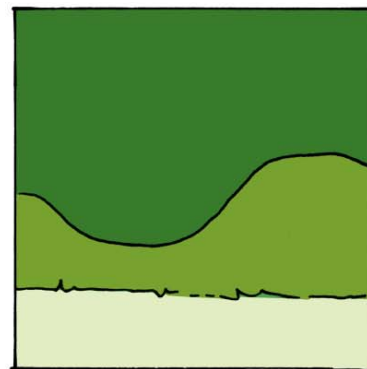
HULDIG

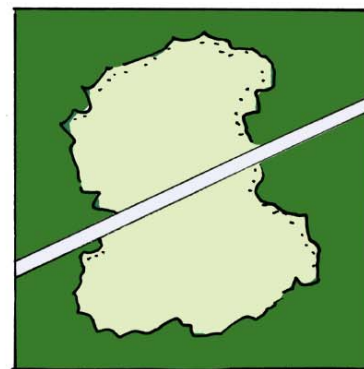
STRAKKE OPBOUW

SPEELSE OPBOUW

FUNCTIONELE OPBOUW

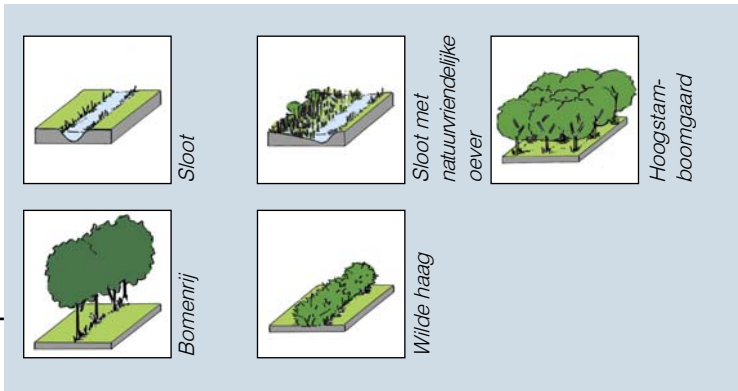

"SPONTANE" OPEN PLEK

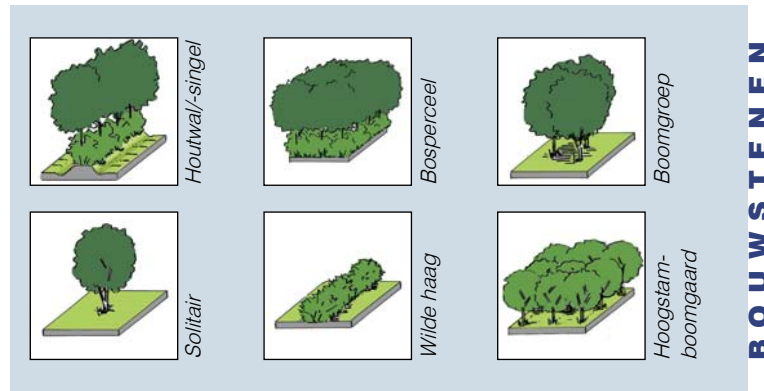
Structuurrijke bosrand met zoom-mantel-kern opbouw.

2.5 Oeverlanden Meppelerdiep

Voor dit gebied wordt gestreefd naar het behoud van het (open) cultureel / (besloten) natuurlijke karakter en natuurontwikkeling (meander Meppelerdiep). De historische stouwdijk wordt geaccentueerd en het bebouwingscluster Hamingen met de ligging op een rivierduin wordt ruimtelijk versterkt.

2.6 Reestdal

Voor het Reestdal wordt gestreefd naar behoud en ontwikkeling van het kleinschalige en afwisselende natuur- en cultuurlandschap. Daarbij wordt het verschil tussen half open oostelijke deel en het relatief open westelijke deel verder ontwikkeld. Bouwstenen hiervoor zijn: graslanden, waardevolle essen, bosjes en perceelgrensbeplanting (oostelijke deel), solitaire bomen en erven met erfbeplanting aan de Lankhorsterweg / Heerenweg. In dit gebied zal extra aandacht worden besteed aan versterking van de recreatie en de beeldkwaliteit van de erven, bijvoorbeeld door een streekeigen huis en erfproject, die ook in andere delen van het Reestdal worden uitgevoerd.

Principeweergave landschappelijke inpassing verblijfsrecreatie IJhorst

Inpassing verblijfsrecreatie door aanleg en herstel landschappelijke structuren.

"Herstel" van de zoom om het vakantiepark door groepsgewijze aanplant van streekeigen beplanting.

2.7 Erven en erfbeplanting

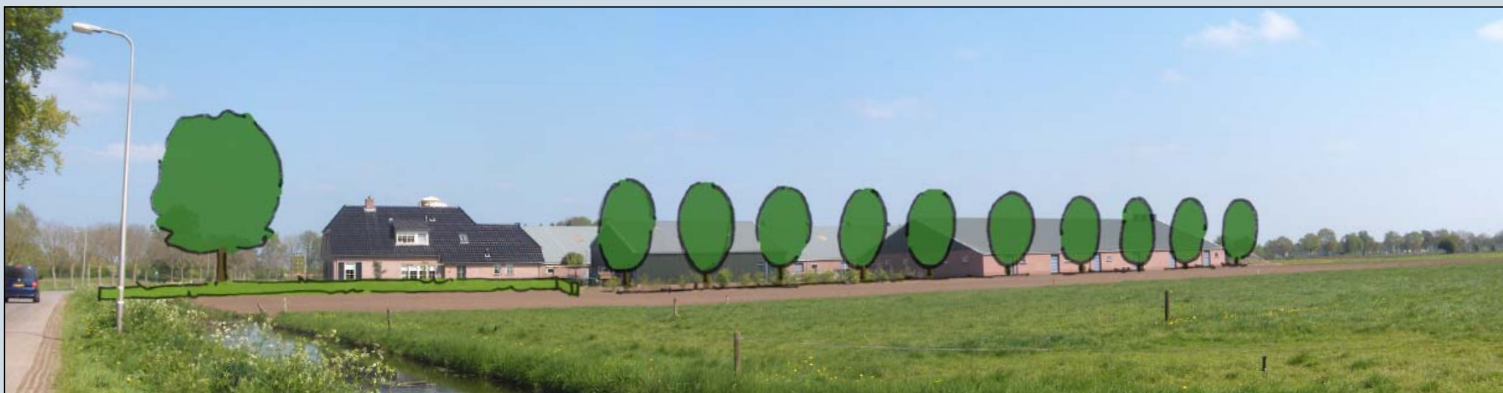
Erven maken een belangrijk deel uit van de landschappelijke kwaliteit van het plangebied. Het stimuleren van de aanleg van erfbeplanting bij bestaande erven en het verplicht stellen van aanleg van erfbeplanting bij nieuwe erven draagt op lokaal schaalniveau bij aan de versterking van de landschappelijke kwaliteit. Daarbij is veel aandacht nodig voor communicatie over de wijze waarop de beeldkwaliteit van erven kan worden versterkt. Aandachtspunten daarbij zijn gebruik van inheemse beplanting, materiaalgebruik, kleurgebruik, positie en richting van gebouwen op het erf (bij nieuwe erven).

2.8 Nieuwe landgoederen

Ontwikkeling van nieuwe landgoederen biedt kansen voor ruimtelijke versterking van het landschap, versterking van de identiteit en verbetering van recreatieve ontsluiting, mits wordt aangesloten bij de karakteristieken van de plek. Nieuwe landgoederen zijn daarmee een impuls voor natuur en landschap. Wel vraagt de bijbehorende bebouwing om zorgvuldige inpassing in het landschap. Hiervoor is provinciaal beleid ontwikkeld. Ook NSW-landgoederen (minimaal 5 hectare, met minimaal 30% natuur danwel bos) kunnen bijdragen. Nieuwe landgoederen zijn tevens een middel om het landschapsbeheer te organiseren en financieren. Primaire landbouwgebieden zijn uitgesloten.

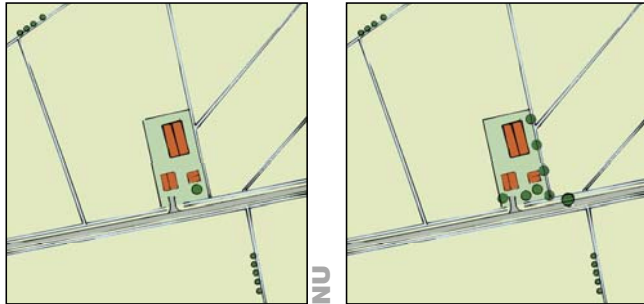
Een mooi voorbeeld van een erf met een rijke erfbeplanting.

Landschappelijke inpassing van (nieuwe) erven en schuren is geen "landschappelijke inpakking". De stallen en schuren weerspiegelen het agrarisch gebruik van het gebied.

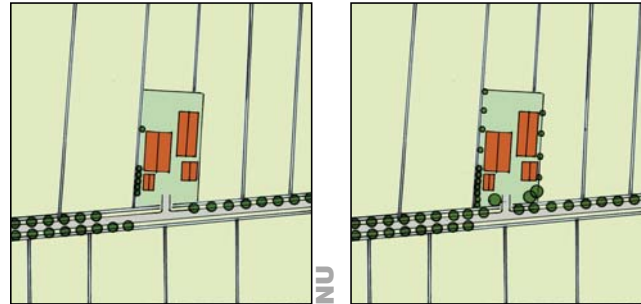
Overzicht voorbeeldschetsen verbetering beeldkwaliteit erven

Oeverlanden Meppelerdiep

Sortiment/ Knotbomen: knotwilgen, knotelzen/ Solitair: eik, es, kastanje

Open slagenlandschap

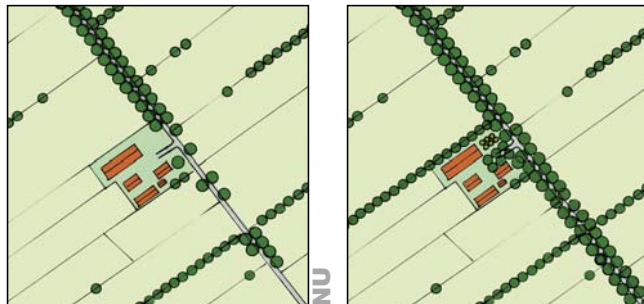
Sortiment/ Knotbomen: knotwilgen, knotelzen/ Solitair: eik, es/ Bomen langs weg: els, eik, es

Slagenlandschap Olde Maten

Sortiment/ Houtsingels: zwarte els, wilg, (populier)/ Solitair: eik, es/ Bomen langs weg: els, eik, es/ Legakkers: o.a. opgeschoten wilg

Houtsingellandschap De Streek

Sortiment/ Houtsingels: els (Rouveen), eik (Staphorst), meidoorn, hulst/ Solitair: eik, beuk, kastanje, linde, noot/ Laan: eik/ Boomgaard: hoogstamfruit, eikengard

Jonge ontginningenlandschap

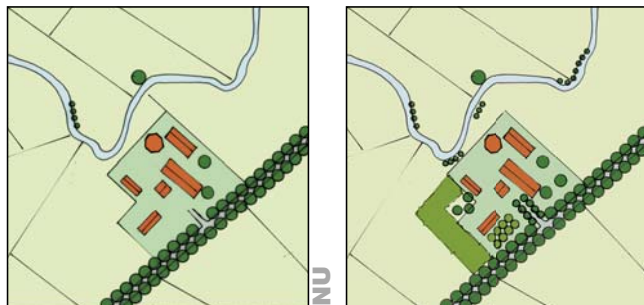
Sortiment/ Houtsingels: eik, ruwe berk, zwarte els, lijsterbes, meidoorn, veldesdoorn, boswilg, hondsroos/ Laan: eik, es, berk/ Boomgaard: hoogstamfruit, eikengarde/ Solitair: eik, beuk, kastanje, linde, noot, grove den

Bos- en heidelandschap Staphorster Bos

Sortiment/ Laan: eik, beuk/ Solitair of boomgroep: eik, beuk, kastanje, linde, noot/ Bos: fijnspaar, grove den, eik

Beekdallandschap Reest

Sortiment/ Houtwal of -singel: eik, es, els, ruwe berk, lijstebes, meidoorn, hazelaar, veldesdoorn, hondsroos, vuilboom, gelderse roos, hulst/ Laan: eik/ Solitair: eik, beuk, kastanje, linde, noot/ Boomgaard: hoogstamfruit

UITVOERINGSPLAN

Er zijn verschillende activiteiten nodig voor de uitvoering van het landschapsplan. De gemeente heeft een belangrijke rol daarbij en werkt daarbij samen met partijen zoals Landschap Overijssel, de agrarische natuurvereniging Horst en Maten, terreinbeherende instanties en particulieren. De gemeente heeft een regierol bij de ontwikkeling van het landschap, voert projecten uit en faciliteert en stimuleert initiatieven van derden.

3.1 Uitvoeringsstrategie

In de visie is een streefbeeld geschetst dat op hoofdlijnen per deelgebied is uitgewerkt. Er is in ambitie neergelegd hoe het Staphorster landschap er in 2020 uitziet. De volgende belangrijke stap is het bepalen van de strategie om dit streefbeeld te verwezenlijken.

Uitgangspunten

De strategie voor de uitvoering van de visie heeft een aantal belangrijke uitgangspunten. Het plan dient duurzaam te zijn, kansen moeten benut worden om samenhangende maatregelen te combineren tot integrale projecten en om krachten te bundelen, het plan moet breed gedragen worden door bevolking en gebieds-partijen, maar bovenal draait het om het motto "Samenwerken aan landschap!"

Continuïteit

Het landschapsplan heeft duurzame en structurele maatregelen nodig om het streefbeeld adequaat te kunnen verwezenlijken. Dit betekent dat projecten de grootste kans van slagen hebben als de continuïteit gewaarborgd is. Structurele financiering en heldere afspraken zijn hiervoor de basis.

Koppeling van belangen

In het buitengebied van Staphorst spelen vele belangen en er zijn vele gebruiksfuncties aanwezig. Dit vergt een goede onderlinge afstemming, maar biedt ook kansen voor integrale projecten. Aandacht is nodig voor de verschillende belangen die uit de gebruiksfuncties voortkomen. Koppeling van belangen en het denken in kansen voor multifunctioneel ruimtegebruik zijn dan het vertrekpunt voor de strategie.

Maatwerk

Koppeling van belangen vraagt om maatwerk. De specifieke problematiek en het specifieke landschap zorgen ervoor dat niet alleen kant-en-klare oplossingen benut moeten worden, maar ook juist aandacht nodig is voor op maat gemaakte maatregelen. Maatregelen en projecten vinden dus daar plaats waar zij het beste passen, zowel vanuit economisch als vanuit landschappelijk en ecologisch perspectief.

Uitvoering op basis van vertrouwen

Veel particulieren, andere grondeigenaren en gebiedspartijen krijgen te maken met de uitvoering van de projecten. Samenwerking, wederzijds vertrouwen en het opbouwen van een duurzame relatie tussen de partijen zijn daarom van essentieel belang om het uitvoeringsplan daadwerkelijk een succes te laten zijn.

Kansen grijpen

Aan de uitvoering zit een prioritering en een planning gekoppeld. Alleen voor de korte termijn, voor de projecten met een hoge prioriteit, is die planning strak. Het uitvoeringsplan is hiermee flexibel, zodat zo veel mogelijk kansen gezien en aangegrepen kunnen worden. Natuurlijk worden hierbij altijd de doelen van het landschapsplan in acht genomen.

De middelen die beschikbaar zijn voor het houtsingelgebied Rouveen en Staphorst een goed voorbeeld van een grote kans om een impuls te geven aan de versterking van het landschap. Indien de gemeente, in samenwerking met de Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel (SGBDO) en de Agrarische Natuurvereniging Horst en Maten erin slaagt om 1,5 miljoen euro aan contracten af te sluiten in 2010 is hetzelfde bedrag ook beschikbaar voor 2011. De middelen kunnen naast singels in het houtsingelgebied Rouveen - Staphorst ook worden ingezet voor houtwallen, eendenkooien, geriefbosjes, poelen en dassenrasters. Dit wordt gefinancierd door de gemeente Staphorst, provincie Overijssel en Tennet.

Geld met geld maken

De gemeente zoekt voor de uitvoering van de projecten naar slimme constructies om de financiële middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Geldstromen en instrumenten zullen daarom optimaal benut moeten worden.

Promotie van landschap

Het vergroten van de beleving van het landschap is een belangrijk doel van het landschapsplan. Bij de uitvoering van de visie is promotie van het landschap dan ook een belangrijk speerpunt. Goede communicatie en informatieverstrekking en het betrekken van alle partijen in het proces zorgt ervoor dat het plan breed gedragen kan worden.

Van visie naar projecten

Om prioriteiten te kunnen stellen en keuzes te kunnen maken is het belangrijk de visie te vertalen naar een korte lijst met concrete, toetsbare doelen. Dit maakt het uitvoeringsplan overzichtelijk en werkbaar. Met deze doelen in het achterhoofd is het mogelijk om gedurende de uitvoering projecten te monitoren en eventueel wijzigingen in de strategie door te voeren. Goede monitorings- en evaluatiemogelijkheden zorgen ervoor dat tijdig kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.

De doelen van de visie zijn op hoofdlijnen zijn:

1. **behouden en versterken van de verschillende landschappen door beheer en herstel van landschapselementen;**
2. **actief ontwikkelen van een landschappelijk raamwerk in gebieden waar veel ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden;**
3. **behouden en versterken van de beeldkwaliteit van erven en (nieuwe) ontwikkelingen;**
4. organiseren gemeentelijke regie op landschappelijke kwaliteiten;
5. verbeteren communicatie en afstemming van ruimtelijk beeld en beheer.

Belangrijk speerpunt voor de realisatie van deze doelen is het benutten van de bestaande kwaliteiten van het Staphorster landschap (zie hoofdstuk 3 van de Uitgangspuntennotitie).

De doelen bieden de mogelijkheid voor het aanbrengen van accenten en het stellen prioriteiten. Hierdoor ontstaat een duurzame uitvoering met concrete maatregelen voor “snel zichtbaar succes” op de korte termijn en andere projectideeën en maatregelen met een langere looptijd. Factoren die bij deze prioritering een rol spelen zijn:

- relevantie voor de hoofdzaken en doelen van de visie;
- voorbeeldfunctie en triggering van andere ontwikkelingen;
- integrale benadering en verwevenheid van verschillende thema's;
- beschikbare financiële middelen;
- politiek draagvlak.

Topprojecten

Topprojecten zijn van wezenlijk belang voor een duurzame uitvoering van de landschapsvisie. Deze projecten ondersteunen het landschappelijke raamwerk en de verbetering van ruimtelijke kwaliteit dat de gemeente Staphorst voor ogen heeft.

In dit uitvoeringsplan wordt een drietal van zulke topprojecten benoemd en beschreven (zie paragraaf 3.3). Vanuit de visie is de prioriteit voor deze projecten het hoogst, maar de complexiteit van deze projecten maakt snelle realisatie lastig. Daarom zijn binnen deze projecten maatregelen aangegeven die zogenaamd “quick-win” zijn; maatregelen die zowel technisch, financieel als politiek op korte termijn realiseerbaar zijn. Hiermee zijn zij een stimulans voor de uitvoering van de overige maatregelen, zodat van daaruit het gehele project op den duur gerealiseerd kan worden.

Hieronder zijn de 3 topprojecten aangegeven. Deze geven invulling aan de belangrijkste doelen van de visie.

- I. Houtsingelproject Rouveen – Staphorst
- II. Project aanpak wegbeplantingen
- III. Project erfbeplantingen

Quickwin-maatregelen voor snel zichtbaar succes

Het is van belang om een vliegende start te maken met de uitvoering van het landschapsplan. Een manier om dit te doen is door te beginnen met “zichtbare” maatregelen met als doel andere gebiedspartijen, bewoners en bedrijven enthousiast te maken. De gebruikers en bewoners van het landschap kunnen dan immers snel resultaat zien. Ook dient in het achterhoofd te worden gehouden dat nieuwe aanplant en inrichtingsmaatregelen beter te communiceren en interessanter zijn voor draagkracht dan beheeropgaven. Bewoners en belanghebbenden worden hierdoor geïnspireerd en het plan wordt uiteindelijk een uitvoeringsgericht document waar de hele gemeente, in al haar facetten, achter staat en voor gaat. De “quick-win” maatregelen zijn bij de beschrijving van de topprojecten opgenomen.

Aanbevelingen voor het beleid

Het huidige beleid en gemeentelijk instrumentarium zal niet toereikend zijn voor realisatie van de doelen. De doelen en concrete maatregelen worden daarom meegenomen bij de herzieningen van bestemmingsplannen (en eventueel de welstandsnota). Zo loopt de opstelling van het bestemmingsplan voor het buitengebied parallel aan de opstelling van dit landschapsplan. Tussen beide plannen vindt een wisselwerking plaats. Toetsingskaders en handvatten voor ruimtelijke ontwikkelingen zijn andere direct toepasbare middelen. Beeldkwaliteitplannen voor het buitengebied en voor de stedelijke uitbreidingen zijn efficiënte instrumenten om de doelen van het landschapsplan te verwezenlijken.

Groslijst van projecten en maatregelen

Niet op alle projecten en maatregelen rust een hoge prioriteit. Ook zijn niet alle projecten op korte termijn even cruciaal voor de realisatie van de visie. Voor de periode 2014-2020 is een overzicht van deze projecten gegeven, met onderscheid tussen gebiedsgerichte en gebiedsbrede projecten.

Projecten gebiedsgericht

1. Project versterking lintenstructuur open slagenlandschap
2. Project omvorming bosrand Staphorster Bos
3. Project versterking dekzandgebied
4. Project landschappelijke inpassing recreatieterreinen IJhorst
5. Eendenkooien- en geriefbosjesproject

Projecten gebiedsbreed

6. Beeldenboek landschappen en erven
7. Poelenproject

Meeliften met andere projecten

Belangrijk onderdeel van de uitvoeringsstrategie is het zoeken van concrete projecten om bij aan te sluiten. Naast het landschapsplan zijn er nog diverse andere plannen en projecten waarvan het proces parallel loopt of die nog opgestart moeten worden, zoals het opstellen van de Natura2000-beheerplannen, elzensingelproject Rouveen, project Bossies an de diek en project Boomgaard op je erf. Een aantal maatregelen en aandachtspunten vanuit het landschapsplan kan bij deze plannen en projecten ondergebracht worden, zogenaamde meeliftprojecten. Deze andere plannen en projecten zijn dan ook een kans om een deel van de landschapsvisie integraal uit te voeren en het streefbeeld te bereiken.

Voor alle projecten, of het top-, lange termijn- of meeliftprojecten zijn, geldt dat er sprake is van 2 typen qua aanpak. Er zijn projecten met een vaste looptijd. Deze projecten hebben een begin en een einde. Daarnaast zijn continue programma's waar bij aangehaakt kan worden als bepaalde ontwikkelingen gaan spelen. Het laatste type vraagt meer organisatie vanuit de gemeente.

Regie

Om de doelen te bereiken en voor het toekennen van prioriteiten en aanbrengen van accenten speelt de wijze van sturing door de gemeente een belangrijke rol. Er zijn drie verschillende manieren om sturing te geven aan de uitvoering van de doelen van de visie.

De drie typen regie zijn:

1. actief sturen van ontwikkelingen;
2. faciliteren van ontwikkelingen;
3. stimuleren van ontwikkelingen.

Actief sturen van ontwikkelingen

De gemeente stuurt, trekt of initieert maatregelen en projecten. De maatregelen hebben veelal een hoge prioriteit, de hiervoor genoemde "quick-win" maatregelen. De gemeente heeft bij deze actieve sturing zowel de organisatorische als de financiële verantwoordelijkheid.

Faciliteren van ontwikkelingen

Om de doelen te kunnen realiseren dient de gemeente deze minstens te faciliteren. In dat geval staat zij de ontwikkelingen toe. Dit faciliteren vindt hoofdzakelijk plaats door het geven van ruimte in het beleid en van adviezen aan initiatiefnemers.

Stimuleren van ontwikkelingen

Daarnaast stimuleert de gemeente ontwikkelingen. Dit kan bijvoorbeeld door het verstrekken van of het doorverwijzen naar subsidies (loketfunctie) of het beschikbaar stellen van capaciteit.

Rol gemeente

Beschermen

- Bestemmingsplan
- Vergunningverlening

Toetsen

- Landschappelijke aanvaardbaarheid
- Landschappelijke inpassing (beeldkwaliteitplan)

Stimuleren (pro-actief)

- Voorlichting over kwaliteiten
- Overleg over inpassing
- Subsidieaanvragen begeleiden
- Loketfunctie

Coördineren

- Afstemmen met Provincie en andere gebiedspartijen

Realiseren

- Zelfstandig projecten uitvoeren, werk-met-werk maken
- Samenwerken

Verankering in gemeentelijk beleid

Voor een goede uitvoering van de projecten is een goede verankering in andere beleidsvelden noodzakelijk. Zie bijlage B (bijlagendocument) voor de gemeentelijke beleidsplannen die bij de opstelling van het landschapsplan meegenomen zijn. De gemeente moet de genoemde doelen (zie van visie naar projecten) minimaal faciliteren. De bewaking vindt plaats in onderstaande beleidsdocumenten. Daarnaast is er de toekomstige juridische verankering in het Bestemmingsplan Buitengebied. Het planproces hiervan loopt parallel met het proces van het landschapsplan. Dit biedt dus kansen voor onderlinge afstemming. Tot aan vaststelling

van deze plannen zijn echter de oude bestemmingsplannen vigerend.

- Welstandsnota 2004, geldt zowel voor bebouwde kom als buitengebied;
- Kadernota Buitengebied 2008, overkoepelende nota voor dit landschapsplan;
- Beleidsnotitie Open Plekken 2008, relevant voor bescherming van doorzichten, open plekken en locaties achter aan de stegen aan de Streek;
- Beleidsnotitie Rood voor Rood 2006, relevant voor bedrijfsbeëindigingen en functieverandering;
- Beleidsnotitie Hergebruik Vrijkomende Agrarische Bebouwing 2006, relevant voor economische vitaliteit en nieuwe functie in het buitengebied;
- Waterplan Staphorst 2008, relevant voor natuurvriendelijke oevers, waterberging, waterkwaliteit en waterbeleving.

3.2 Uitvoeringsorganisatie

Het nieuwe landschapsplan is een impuls voor het werken aan het Staphorster landschap. De realisatie van het plan vraagt om een gedegen organisatie. De interne organisatie en de samenwerking met particulieren, gebiedspartijen en andere overheden zijn van essentieel belang voor het slagen van het landschapsplan.

Landschapscoördinator

Binnen de organisatie van de gemeente Staphorst is 0,2 fte (begroting 2011) beschikbaar voor de functie landschapscoördinator. De landschapscoördinator is het aanspreekpunt vanuit de gemeente voor zaken op het gebied van natuur en landschap voor zowel mensen binnen de ambtelijke organisatie als voor particulieren en andere externen. Daarmee is de landschapscoördinator de spin in het web met betrekking tot landschap. De landschapscoördinator ziet de samenhang tussen de diverse projecten en de kansen die zich in het buitengebied van Staphorst

voordoen. Deze persoon is verantwoordelijk voor de uitvoering en voortgang van het landschapsbeleid.

Projectgroep uitvoering

Rechterhand van de landschapscoördinator is de gemeentelijke projectgroep die is ingesteld ten behoeve van de opstelling van het landschapsplan. De leden van deze groep ondersteunen de landschapscoördinator op hun specifieke beleidsvelden. De projectgroep inclusief landschapscoördinator kan regelmatig bijeenkomen om de voortgang van de projecten te bespreken, waar nodig bij te sturen en aan te scherpen door in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de afdelingen en beleidsvelden: Groen, Economische zaken, Grondzaken en plattelandsvernieuwing.

Samenwerking met SGBDO en ANV Horst en Maten

Bij de uitvoering van landschapsprojecten werkt de gemeente samen met de Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel (SGBDO) en de Agrarische Natuurvereniging Horst en Maten (ANV). De uitvoeringswerkzaamheden zijn via een samenwerkingsovereenkomst overgedragen aan de SGBDO. ANV Horst en Maten is verantwoordelijk voor de werving van deelnemers en in een deel van het projectgebied Rouveen stellen zij ook werkplannen met eigenaren op.

Klankbordgroep uitvoering

Ook de klankbordgroep die in het kader van de opstelling van het landschapsplan in het leven is geroepen, wordt voortgezet. De klankbordgroep heeft specifieke gebiedskennis en vormt gezamenlijk een klankbord ten aanzien van vraagstukken in het buitengebied. Het is daarom wenselijk om tijdens de uitvoering van de projecten de adviesfunctie van deze klankbordgroep voort te zetten. Deze groep komt één keer per jaar bijeen om de voortgang van landschapsontwikkeling van het gebied te bespreken en de uitvoering te evalueren, speerpunten aan te wijzen en jaarplannen

vast te stellen. Voor een aantal projecten kunnen leden van de klankbordgroep ook bij de uitvoering betrokken worden.

De klankbordgroep bestaat uit: Historische Vereniging Staphorst, Agrarische Natuurvereniging Olde Maten, LTO, Landbouwcontactcommissie, Natuurbeschermingsvereniging IJhorst/Staphorst e.o., Provincie Overijssel, Staatsbosbeheer, Platform Recreatie, Waterschap Reest en Wieden, Agrarisch Jongerencontact Staphorst, Gemeente Staphorst – afdelingen Ruimtelijke Ordening, Recreatie en Monumenten.

Gemeentelijke taken

De gemeente zelf is in feite de initiator van de uitvoering van de meeste projecten van het uitvoeringsprogramma. De gemeente heeft daarnaast een aantal zeer belangrijke taken met betrekking tot het landschap in het algemeen en het realiseren van het streefbeeld van het landschapsplan in het bijzonder.

1. De gemeente beschermt de visie en de uitvoering juridisch in het bestemmingsplan en door middel van het vergunningverleningstelsel. Tevens heeft de gemeente een regietaak in de doorwerking van de visie in het ruimtelijk beleid.
2. De gemeente toetst aanvragen van particulieren en andere partijen op landschappelijke aanvaardbaarheid en een goede landschappelijke inpassing. Het op te stellen instrument Beeldkwaliteitplan/ Beeldenboek Landschap kan daarvoor worden gebruikt.
3. De gemeente stimuleert pro-actief de uitvoering van het landschapsplan en particuliere initiatieven daartoe door voorlichting over de landschapskwaliteiten, overleg over inpassing en begeleiding van subsidieaanvragen.
4. De gemeente vervult een loketfunctie voor subsidieaanvragen, coördineert de uitvoering van de projecten en stemt dit af met andere gebiedspartijen en overheden, zoals de Provincie, het Waterschap, LTO, Agrarische Natuurverenigingen, Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer.

5. De gemeente realiseert een aantal projecten zelfstandig en maakt in die voorbeeldfunctie zodoende werk-met-werk en is niet afhankelijk van andere partijen. Daarnaast werkt de gemeente nauw samen met deze partijen bij uitvoering van de projecten.

Landschapsfonds

De financiering van landschapsprojecten loopt via het landschapsfonds. Dit is ook voorwaarde voor het verkrijgen van cofinanciering voor landschapsprojecten, die via het provinciaal Meerjarenprogramma beschikbaar is. Daarom is het momenteel mogelijk om via het landschapsfonds de middelen te verdrievoudigen (1,5 miljoen euro voor 2011 en mogelijk ook 1,5 miljoen euro voor 2012, zie ook paragraaf 3.1).

Een landschapsfonds bundelt private middelen en publieke middelen. Naast overheden kunnen particulieren, bedrijven of projectontwikkelaars die landschapsontwikkeling en –beheer steunen, een bijdrage leveren aan het landschapsfonds. Dit is bijvoorbeeld gebeurd in de vorm van de compensatiemiddelen van Tennet.

Het landschapsfonds kan tevens worden gevuld door een financiële compensatie van nieuwe ingrepen in het landschap, naast de landschapsmaatregelen die ter plekke van de nieuwe ingreep worden genomen. Zo kan het opzetten van een regeling voor verevening ook inkomsten genereren voor het landschapsfonds. Hiermee wordt geregeld dat per vierkante meter rode ontwikkeling een aantal euro's in het landschapsfonds moet worden gestort (bijvoorbeeld €5,- per m² ontwikkeling). Dit kan van toepassing zijn bij de ontwikkeling van bijvoorbeeld bedrijventerreinen of woonwijken. In feite komt een landschapsfonds erop neer dat de Staphorster zelf aan de instandhouding van de kwaliteiten van haar buitengebied bijdraagt. Een stichtingsbestuur beheert het landschapsfonds en zorgt voor een goede besteding van de gelden aan projecten. In het bestuur

kunnen verschillende gebiedspartijen zitting hebben. Voordeel van een stichting is dat zij vaak een hogere co-financiering verkrijgen dan een gemeente. Het landschapsfonds kan in het budget voor de landschapscoördinator voorzien.

Het landschapsfonds zorgt voor meer betrokkenheid van burgers, bedrijven en ondernemers bij natuur en landschap. Een goede PR en uitstraling is daarvoor wel een vereiste.

Streekrekening

Een nieuwe mogelijke manier van financiering van landschapsprojecten is de 'streekrekening'. Het basisprincipe van de streekrekening is dat bewoners, overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties investeren in hun eigen woon-, en werkomgeving. Projecten kunnen worden gefinancierd met de opbrengst van rente van de rekening.

Communicatieplan

Het landschapsplan wordt actief ingezet in het bewustwordingsproces voor politiek, bewoners en gebruikers. Communicatie is een essentieel onderdeel voor het creëren van draagvlak en medewerking van particulieren en andere partijen voor de visie en de uitvoering van het landschapsplan. Betrokken partijen moeten optimaal geïnformeerd zijn over de uitvoering om vertrouwen te krijgen. Hiervoor kan in samenwerking met de afdeling PR een communicatieplan worden opgesteld. Ook kan de landschapscoördinator of een bestuurder af en toe naar buiten treden met aansprekende voorbeelden van uitgevoerde projecten.

Het doel van communicatie is tweeledig:

1. Informeren – grondeigenaren in het buitengebied informeren over hun landschap en landschapstype en welke concrete maatregelen er zijn om dit landschap te versterken. Daarnaast inwoners informeren wat de gemeente te bieden heeft, zoals subsidies en medewerking bij andere plannen van betrokkenen.

2. Overtuigen en stimuleren – grondeigenaren overtuigen dat landschapsversterking goed is voor hun gebied, bijvoorbeeld voor recreatie, landschapsbehoud en economie. Ook is het van belang grondeigenaren te overtuigen van het “voor wat hoort wat”-principe; als mensen vrijwillig acties ondernemen om het landschap te versterken, heeft de gemeente daarvoor subsidies en valt er ook over andere plannen te praten. De stimulerende rol van communicatie vergroot het draagvlak voor behoud en herstel van landschapskwaliteiten.

Suggesties voor het communicatieplan zijn:

- Brochure: Een publieksbrochure voor het gehele landschapsplan kan worden gebruikt om in de inspraakperiode via een helder opgezette beknopte brochure het plan te toelichten. De brochure beschrijft hoe de mensen kunnen bijdragen aan een mooi landschap.
- Persberichten: Het uitbrengen van persberichten bij vaststelling van het plan en bij uitvoer van projecten waarbij de gemeente en particulieren samenwerken om betrokkenheid en draagvlak te vergroten.
- Nieuwsbrief en website: Het verspreiden van een (jaarlijkse) nieuwsbrief en het opzetten en onderhouden van een website houdt inwoners betrokken bij nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied. Hiertoe kan een eigen herkenbare stijl worden ontwikkeld.
- Voorlichtingsavonden: Het organiseren van voorlichtingsavonden om informatie te verstrekken over particulier landschapbeheer en financieringsmogelijkheden.

- Informatie in het veld: Informatieverstrekking op strategische plaatsen biedt op locatie inzicht in de specifieke kwaliteiten van het Staphorster landschap. Een andere mogelijkheid is het opzetten van een informatiecentrum, bijvoorbeeld in samenwerking met de natuur- en landschapsverenigingen.
- Landschapscatalogus/-folder/-poster/beeldenboek landschap en erven: Een landschapscatalogus geeft aan wat de ruimtelijke kwaliteiten van het Staphorster landschap zijn, welke ontwikkelingen er mogelijk zijn en hoe die mogelijk zijn. De landschapscatalogus is daarmee een receptenboek voor de ondernemer die wat wil ontwikkelen in het buitengebied.

3.3 Projecten

Top-projecten

I Houtsingelproject Rouveen - Staphorst

Een uitvoeringsproject dat grootschalige landschapsverbetering zal opleveren in de gemeente Staphorst is het herstellen, en waar nodig aanleggen, en uiteindelijk duurzaam beheren van elzen- en eikensingels. Het houtsingellandschap is uniek in Nederland en bepaalt in grote mate de uitstraling en het imago van de gemeente. In het houtsingelproject Rouveen - Staphorst wordt gestreefd naar behoud, herstel en versterking vanwege de hoge en bijzondere landschappelijke kwaliteiten en omdat dit gebied in belangrijke mate de identiteit en herkenbaarheid van de gemeente Staphorst naar buiten toe bepaalt. De bouwstenen van het houtsingellandschap zijn elzensingels, eikensingels, sloten, grasland, wegen met laanbeplanting en erven met erfbeplanting.

Het project bestaat uit 2 deelgebieden met specifieke opgaven:

1. Vernieuwing houtsingellandschap Rouveen (binnen de ruilverkaveling)
2. Vernieuwing houtsingellandschap Staphorst (buiten de ruilverkaveling)

Bij behoud, herstel en versterking dient rekening te worden gehouden met de verschillen en het onderscheid tussen beide gebieden, qua maat en schaal van het landschap, structuur van de landschapselementen en soorten.

1 Vernieuwing houtsingellandschap Rouveen

Voor het Rouveense deel van het houtsingellandschap kan meegelift worden met het bestaande houtsingelproject

Rouveen, waarbij een deel van de vervallen beplantingspatronen op perceelgrenzen worden behouden, herstelt en onderhoudt. In kader van dit project worden met grondeigenaren afspraken gemaakt over het herstel en beheer van dit unieke landschap. Grondeigenaren kunnen voor de aanleg, herstel en duurzaam beheer vergoedingen ontvangen. Realisatie zonder verlies van landschappelijke kwaliteit is mogelijk dankzij een bredere aanpak, o.a. in het kader van ruilverkaveling Rouveen. Sortiment: els.

2 Vernieuwing houtsingellandschap Staphorst

Het 'gesleten' houtsingellandschap rondom Staphorst wordt aangepakt. Hiervoor dient een strategie te worden ontwikkeld, zoals voor het houtsingellandschap Rouveen. Een deel van de vervallen beplantingstructuren op perceelsgrenzen en langs wegen worden behouden, hersteld en er wordt onderhoud uitgevoerd. Beplantingsplan wordt nader uitgewerkt in navolging van het voorgestelde stramien in de visie. Onderdeel van het houtsingellandschap is het gebied met geriefbosjes d'Olde Diek (apart eendenkooien- en geriefbosjesproject). Sortiment: eik, els, meidoorn, hulst.

Maatregelen:

- behoud en onderhoud van [pm] km bestaande houtsingels;
- herstel en vervanging van [pm] km houtsingels;
- omvorming van [pm] km bomenrijen met struiken op perceelsgrenzen naar houtsingels;
- aanleg van houtsingelbeplanting langs de belangrijke wegen in het gebied;

- inventariseren grondeigenaren geriefbosjes (d'Olde Diek), zie ook het eendenkooien- en geriefbosjesproject (paragraaf 3.4, gebiedsgericht project 5);
- vervreemden gemeentelijke elzensingels naar agrarische natuurvereniging, ca. 10,6 ha.

Doel / Herstel houtsingellandschap (75% van de elzensingels in Rouveen, Staphorst volgens te ontwikkelen strategie), duurzaam beheer (hakhoutbeheer) gedurende 21 jaar.

Beoogd resultaat / Robuust en duurzaam (beheerd) houtsingellandschap, karakteristiek voor Rouveen en Staphorst.

Kosten/investering / Investeringsbudget deel van de beschikbare €3.000.000 (t/m 2013 subsidie)
Aanlegkosten houtsingels €25.000 per ha., gemeente 25%
Herstelkosten houtsingels €30.000 per ha., gemeente 25%
Beheerkosten houtsingels €67.000 per ha., gemeente 25%

Financiering / gemeentelijk budget, Groen Blauwe Diensten (Rouveen), TenneT-gelden, landschapsfonds, particuliere grondeigenaren

Initiatiefnemer/trekker / gemeente Staphorst

Partners / Landschap Overijssel, Provincie, Agrarische Natuurvereniging, particuliere grondeigenaren

Tijdspad / 2010-2014 (Rouveen) aanleg en herstel, 2011-2014 (Staphorst) aanleg en herstel, beheer geregeld tot 2030

II Project aanpak wegbeplantingen

'Wegbeplantingen' is een actueel onderwerp. De visie stelt voor om langs verschillende wegen de beplantingsstructuur te versterken.

Thema's zijn onder meer:

1. Waaiersstructuur - versterken laanbeplanting langs wegen in de waaiersstructuur (zie onder).
2. Beheer van bestaande en nieuwe wegbeplantingen.
3. Mogelijkheden voor landbouwvoertuigen - wegbeplanting afstemmen op gebruik wegen door (grote) landbouwvoertuigen.

Het project bouwt voort op het bestaande beleid ten aanzien van wegbeplantingen en zet niet per definitie in op intensivering van de beplantingen langs de wegen.

Kernwoorden bij de aanpak van de wegbeplantingen zijn 'functioneel' en 'met kwaliteit'. Dit project is gericht op het bieden van handvatten vanuit landschappelijk oogpunt. Daarom is het ook noodzakelijk om de karakteristieke wegbeplantingen te benoemen.

Langs wegen (en kavelgrenzen) in het dekzandgebied wordt de karakteristieke waaiersstructuur die tot in de Puntlanden uitloopt, in het landschap versterkt met beplanting. De verkaveling vormt zo het landschappelijk kader bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals dorpsuitbreidingen (woningbouw en bedrijventerreinen), eventuele inplaatsing van nieuwe agrarische bedrijven in de primaire landbouwgebieden en inpassing vollegrond tuinbouwbedrijven met ondersteunend glas. Langs de wegen gebeurt dat door het versterken van de aanwezige laanbeplantingsstructuur. Waar kansen zich voordoen kan dat door 'gesleten' kavelgrensbeplantingen "te verplaatsen". Hiervoor is tevens juridische verankering noodzakelijk.

Langs een tweetal belangrijke wegen in het open landschap wordt uit het streven naar landschapsversterking en oriëntatie het aanvullen en vernieuwen van de enkelzijdige wegbeplanting voorgesteld. Het gaat om de Conradsweg naar Zwartsluis en de Stadsweg naar Hasselt. Vanwege een eenduidig wegbeeld wordt hier voor één soort (per weg) gekozen.

Ook elders blijft duurzaam beheer van wegbeplantingen nodig, zoals in het houtsingellandschap en waar nodig in de boerderijlinten. Blijvend aandachtspunt is om langs (smalle) wegen rekening te houden met de steeds bredere en grotere landbouwvoertuigen. Het durven weghalen van beplanting is dan ook de orde waar zij niet karakteristiek is maar waar wel een spanningsveld is met andere belangen.

Maatregelen:

- beheer wegbeplantingen langs zandwegen in het dekzandgebied, onderhoud elke 7 jaar opslag afzetten (zo nodig elke 5 jaar);
- beheer wegbeplantingen langs belangrijke wegen in het dekzandgebied;
- inventariseren karakteristieke wegbeplantingen;
- onderzoeken mogelijkheden en uitvoeren juridische verankering realisatie waaiersstructuur;
- realisatie laanbeplantingen waaiersstructuur (zie ook gebiedsgericht project 3 Versterking dekzandgebied);
- versterken enkelzijdige uniforme wegbeplanting langs Conradsweg en Stadsweg.

Quick-win maatregel:

- aanvang aanleg enkelzijdige wegbeplanting langs gemeentelijke wegen, in samenspraak met Waterschap i.v.m. schouwpaden.

Per weg wordt een wegbeplantings(deel)plan opgesteld. Hierin dienen onder meer de te gebruiken soorten, het dwarsprofiel, plantafstand en ritme te worden vastgelegd. Ook zijn hier het beheer en de beheersintensiteit in opgenomen.

Doel / Versterken van de beplantingsstructuur langs wegen, verhogen van de ruimtelijke kwaliteit en oriëntatie, bieden van landschappelijk raamwerk (voor inpassing nieuwe (beleids)ontwikkelingen) in het dekzandgebied.

Beoogd resultaat / Landschappelijk raamwerk in "waaivorm", uitvoering wegbeplantingen volgens wegbeplantingsplannen

Kosten/investering /

Aanleg wegbeplanting €2.500 per 100 m

Beheer wegbeplanting €500 per 100 m (1x snoeien)

Financiering / gemeentelijk budget, landschapsfonds, Provincie (provinciale wegen)

Initiatiefnemer/trekker / gemeente Staphorst

Partners / Waterschap Reest en Wieden, Landschap Overijssel, Provincie, particuliere grondeigenaren, Mooi Nederland (dorpsranden)

Tijdspad / start 2011, 2011-2014 wegbeplantingen open landschap, 2011-2020 programma waaiersstructuur

III Project erfbeplantingen

Het project (stimuleren aanleg) erfbeplantingen zet de lijn van de regeling Streekeigen Huis en Erf (SHE) van de provincie Overijssel door. Dit uitvoeringsproject zet in op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en streekeigenheid van erven in de gehele gemeente Staphorst, met name met betrekking tot het groene aspect. Project erfbeplantingen geldt als stimulans om zowel (historisch) karakteristieke als nieuwe erven op te knappen danwel ruimtelijk in te passen. De kenmerken van het landschapstype waar het erf in ligt, zijn hierbij uitgangspunt. Inpassen betekent per definitie niet “inpakken”.

Thema's zijn onder meer:

1. Erfbeplanting en perceelgrensbeplanting – landschappelijke inpassing, aanleg, herstel, beheer en toe te passen assortiment.
2. Doorzichten – behoud van karakteristieke doorzichten op het achterland vanuit de boerderijlinten (Nota 'Open plekken Staphorst'.
3. Communicatie – voorlichting over kapvergunning, herplantplicht, uitbreiding van erven.

Aan de basis van het project erfbeplantingen staat het opstellen van een beeldenboek landschap en erven. In het beeldenboek worden per landschapstype de typerende kenmerken van het landschap en van de erven (inclusief beplanting) en bebouwing verbeeld. Het is bedoeld als inspiratie voor alle planners, beleidsmedewerkers en vooral ook de inwoners en ondernemers van Staphorst. Het kan gebruikt worden bij concrete toetsing en planvorming en daarmee benut worden als toetsingskader bij kleinschalige initiatieven; bijvoorbeeld bij het beoordelen van en communiceren over landschappelijke inpassing, transformaties van erven en nieuwe erven. Overigens kan

er ook voor gekozen worden om per landschapstype een aparte brochure of in plaats van een beeldenboek een inspiratieposter uit te brengen.

Maatregelen:

- opstellen beeldenboek/brochure/poster landschap en erven (zie ook gebiedsbreed project 6 Beeldenboek landschap en erven);
- verbeteren streekeigen erfbeplantingen op 36 erven en herstel typische Staphorster bebouwing op 9 erven ('Streekeigen Huis en Erf');
- herstel (oorspronkelijke) erfbeplanting in De Streek ('Bossies an de diek');
- aanleg erfbeplantingen buiten de bebouwde kom ('Boeren planten bomen');
- aanleg fruitgaarden op erven ('Boomgaard op je erf');
- verbeteren bestaande erfbeplantingen;
- herstel bestaande boomgaarden;
- verbeteren en nieuwe aanleg particuliere erf(grens)beplantingen in de Puntlanden;
- opstarten communicatietraject ter voorlichting over kapvergunningen, de herplantplicht en erfuitbreidingen (o.a. om vrees onder agrariërs weg te nemen dat aangeplante elementen nooit meer verwijderd zouden mogen worden).

Streekeigen Huis en Erf (SHE)

Om te voorkomen dat boerenerven in Staphorst hun streekeigen karakter verliezen, kent de gemeente Staphorst het project Streekeigen Huis en Erf. Dit project is een samenwerking tussen de gemeente, de provincie, Landschap Overijssel, Monumentenwacht en Het Oversticht. Streekeigen Huis en Erf richt zich zowel op het rood (opknappen van de boerderij en/of schuur) als het groen (erfinrichting en verbeteren van de beplanting). Zie voor de hieraan gekoppelde subsidieregeling verder bijlage D Subsidiebronnen, Regeling Streekeigen Huis en Erf (SHE) (bijlagendocument).

Doel / Stimuleren van een goede beeldkwaliteit, verbeteren van de streekeigenheid van erven en het opstellen van handvatten om deze doelen te bereiken.

Beoogd resultaat / Afname van de verrommeling van het landschap, verbetering van de ruimtelijke kwaliteiten en specifieke karakteristieken van erven in het Staphorster landschap, versterking van de leefbaarheid en vergroting van de beleving van de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten.

Kosten/investering / Aanleg/herstel erfbeplanting 50 erven €25.000 per jaar, gemeente 50%

Financiering / gemeentelijk budget (co-financiering), particuliere grondeigenaren, subsidies 'bossies an de diek', 'boeren planten bomen', 'boomgaard op je erf', Regeling Streekeigen Huis en Erf, TenneT-gelden, SHE Stadsrandzone Reestdal (€70.000, 14 erven groene component, 2 erven rode component)

Initiatiefnemer/trekker / gemeente Staphorst

Partners / particuliere grondeigenaren, Landschap Overijssel, Het Oversticht, Monumentenwacht

Tijdspad / 2011-2020, mogelijk gefaseerd per deelgebied (gebiedsgericht) anders vrij naar aanvraag (keuze)

Gebiedsgerichte projecten

1 Project versterking lintenstructuur open slagenlandschap

Onderdeel van visie op landschappelijke versterking van de lintenstructuur die het ontginningspatroon volgt, is het ruimtelijk versterken van de boerderij- en bebouwingslinten in het open slagenlandschap (zie Modellen landschappelijke versterking lintenstructuur ontginningspatroon, paragraaf 2.3).

Dit project gaat over de volgende linten/ontginningsstructuren:

- Buiten Middenweg
- Rechterensweg-Berggiersweg-Noordweg-Vaartweg-Reggersweg
- Afschuttingweg
- Klaas Kloosterweg
- Koezenkooiweg

Kans is het aanhaken bij de verdere ontwikkeling van de agrarische linten zoals voorgesteld in de Kadernota Buitengebied (Buro Vijn 2008). Het project behelst dan ook niet alleen het op verantwoorde wijze landschappelijk inpassen van bestaande woon- en boerderijerven, maar ook van nieuwe erven. Met name deze nieuwe ontwikkelingen bieden een kans om voorwaarden te stellen en het landschappelijk groen te versterken.

Onderdelen van het project zijn het opstellen van een beplantingsplan/beeldkwaliteitplan, al dan niet per lint, zoals voor de Gemeenteweg-Oude Rijksweg is gebeurd (Inrichtingsplan De Diek, concept nov. 2008) en het meewerken aan initiatieven en stimuleren (communicatie naar eigenaren) van aanleg van erfbeplantingen. Belangrijk uitgangspunt is hierbij de karakteristieken van het open slagenlandschap te waarborgen.

Trekker(s) / gemeente Staphorst

Partner(s) / particulieren, Landschap Overijssel, Het Oversticht, LTO

2 Project omvorming bosrand Staphorster Bos

De landschapsvisie streeft naar een meer open structuur van de bosranden van het Staphorster Bos (zie Principes opbouw structuurrijke bosrand Staphorster Bos, paragraaf 2.4). Geleidelijke overgangen tussen bos en het open terrein zijn van grote betekenis voor flora en fauna en bieden een natuurlijker aanblik. Bijkomend voordeel is dat langs landbouwgronden een structuurrijke bosrand voor een grote afstand tot het opgaande bos zorgt en de overschaduw van gewassen dus vermindert. In het ideale geval bestaat een de bosrand uit een mantel met struiken en een zoom van meerjarige kruiden. Ruimtelijk aanknopingspunt voor de omvorming is de in de visie voorgestelde waaierstructuur, waardoor “inhammen” worden gecreëerd en de lengte van de bosrand aanzienlijk wordt vergroot. Er dient afstemming met Staatsbosbeheer plaats te vinden, die de bossen beheert.

Trekker(s) / Staatsbosbeheer, gemeente Staphorst

Partner(s) / Landschap Overijssel, natuurbeschermingsvereniging

3 Project versterking dekzandgebied

Het project versterking dekzandgebied is tweeledig.

1. De ruimtelijke karakteristieken van het dekzandgebied worden versterkt door de “waaierstructuur” in dit gebied als structuurbepalend en vormgevend principe te benutten (zie Principe “waaierstructuur” jonge ontginningenlandschap, paragraaf 2.4). Het gaat hierbij vooral om het aanvullen van wegbeplantingen zonder onderbegroeiing (zie ook project II Project aanpak wegbeplantingen) en strategisch benutten

en aanvullen van kavelgrensbeplantingen. Communicatie met grondeigenaren (in de vorm van voorlichting, advisering, stimulering) is essentieel om het streefbeeld te bereiken.

2. Langs de bosrand van het Staphorsterbos, ter hoogte van de Beugelerveldweg staan karakteristieke eikenrijen op een aantal perceelsgrenzen haaks op de bosrand. Om de karakteristiek van dit unieke deel van het dekzandgebied te versterken wordt dit patroon aangevuld en met nieuwe eikenrijen. Beheer van de nieuwe en bestaande eikenrijen is onderdeel van het behoud van deze cultuurhistorische elementen.

Trekker(s) / gemeente Staphorst

Partner(s) / (particuliere) grondeigenaren, LTO

4 Project landschappelijk inpassing recreatieterreinen IJhorst

Het project beoogt de inpassing van de verblijfsrecreatieterreinen rondom IJhorst door aanleg en herstel landschappelijke structuren (zie Principeweergave landschappelijke inpassing verblijfsrecreatie IJhorst, paragraaf 2.6). Het doel is het verbeteren van de beeldkwaliteit, onder andere door onthekking en meer gebruik van landschappelijke perceelsgrensbeplantingen. Landschappelijke versterking wordt bereikt door het aanbrengen van gebiedseigen beplantingen, zoals houtwallen en -singels en het weghalen van gebiedsvreemde beplanting. Karakteristieke beplantingsstructuren worden geïnventariseerd en behouden. Communicatie met eigenaren is belangrijk om project een succes te laten zijn. Hierbij kan ook gedacht worden aan het opzetten van een catalogus en voorlichting over het gebruik van gebiedseigen elementen om de beeldkwaliteit te verbeteren, zoals over (draad)hekken, schuttingen en (inheems) beplantingssortiment. Tenslotte is een verkenning van de juridische mogelijkheden om een verantwoorde

landschappelijke inpassing bij eigenaren af te dwingen en een steeds verdere illegale toe-eigening van de zoom rondom de recreatieparken (zie ook de principeweergave) door particulieren te voorkomen onderdeel van het project.

Trekker(s) / gemeente Staphorst

Partner(s) / recreatie-ondernemers

5 Eendenkooien- en geriefbosjesproject

Dit project zet zich in voor het behoud en herstel van de cultuurhistorische waarden van zowel de eendenkooien in het open slagenlandschap als de geriefbosjes langs d'Olde Diek in het houtsingellandschap. Bij deze cultuurhistorische landschapselementen speelt dezelfde problematiek, namelijk dat de meesten vele eigenaren kennen, waardoor onderhoud en beheer slecht is en bosjes verrommelen.

In de eerste plaats dienen voor elke kooi en elk bosje de eigenaren te worden geïnventariseerd en kan bij grote fragmentatie van de eigendommen een kleinschalige ruilverkaveling worden opgezet en beheerafspraken worden gemaakt.

Daarnaast worden met dit project de eendenkooien en geriefbosjes in oude staat hersteld en de toegankelijkheid verbeterd. Een informatiepaneel bij het element met informatie over de kooi of het bosje en de omgeving behoort daar ook bij. Bovendien kunnen één of meerdere eendenkooien een interessante educatieve excursie voor scholen en andere belangstellenden vormen.

Trekker(s) / gemeente Staphorst

Partner(s) / (particuliere) grondeigenaren, agrarische natuurvereniging, historische vereniging, natuurbeschermingsvereniging

Gebiedsbrede projecten

6 Beeldenboek landschappen en erven

In het beeldenboek worden per landschapstype de typerende kenmerken van het landschap verbeeld. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om erfbeplanting en perceelsgrensbeplantingen. Het beeldboeken reikt inrichtingsprincipes en het toe te passen inheems sortiment aan. Basis hiervoor is de visie op de verbetering van de beeldkwaliteit van erven (paragraaf 2.8).

Het beeldenboek is bedoeld als inspiratie voor alle planners, beleidsmedewerkers en vooral ook de inwoners van de gemeente. Het kan gebruikt worden bij concrete toetsing en planvorming en daarmee benut worden als toetsingskader bij kleinschalige initiatieven; bijvoorbeeld bij het beoordelen van en communiceren over landschappelijke inpassing, transformaties van erven en nieuwe erven. Het beeldenboek kan ook als poster en/of in brochurevorm worden uitgevoerd. Zo wordt de brochure 'Bossies an de diek' reeds opgesteld met voorbeelden van erven langs aan de Streek (quick-win maatregel).

Trekker(s) / gemeente Staphorst

Partner(s) / Landschap Overijssel, Het Oversticht

7 Poelenproject

Dit project zet in op de aanleg van amfibiepoelen verspreid door de gemeente (op gemeentegrond deels op te pakken als quick-win). Een poel is een belangrijke voortplantings- of voedselplek voor verschillende diersoorten, waaronder de kamsalamander en diverse kikkersoorten. Goed beheer is hierbij een must. De waterkwaliteit wordt aangetast door de aanwezigheid van bomen en de vele bladeren die in het water vallen. Beheermaatregelen bestaan onder meer uit het kappen van bomen en baggeren van de poelen. De oevers worden op een natuurvriendelijke wijze

ingericht. Nut, functionaliteit en de juiste locatie van poelen dient eerst door middel van een ecologische quick-scan onderzocht te worden.

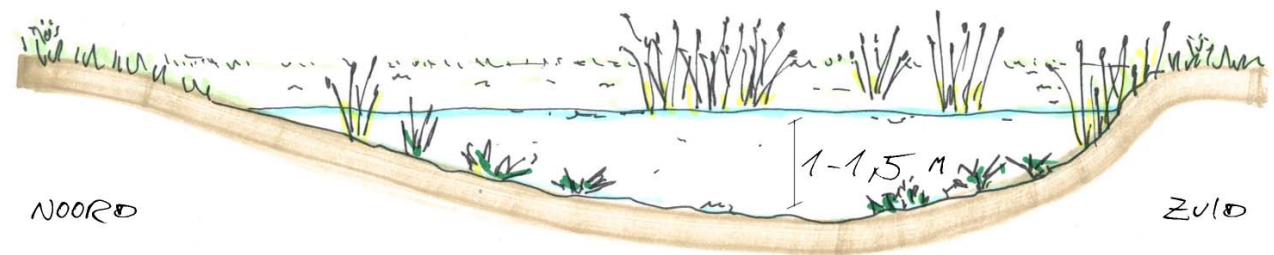
Trekker(s) / gemeente Staphorst

Partner(s) / (particuliere) grondeigenaren, Landschap Overijssel, Provincie, agrarische natuurvereniging

Meeliftprojecten

Lopende projecten om bij aan te haken zijn:

- Elzensingelproject Rouveen
- Bossies an de diek (Staphorst - Rouveen)
- Boomgaard op je erf
- Stadsrandzone Meppel – Reestdal
- Inrichtingsplan Olde maten – Veerslootlanden (gekoppeld aan ruilverkaveling Rouveen)
- Inrichting watergangen (uitvoering KRW-maatregelen)
- Overgangsgedebied Staphorster Es / A28 (o.a. waterberging en singelstructuren)
- Inrichtingsplan Stadsgaten
- Beheerplannen Natura2000 (regievoering vanuit het landschapsplan, input vanuit landschap)

Principeprofiel van een amfibiepoel. Oever aan de zonzijde (noordoever) dient zwak hellend te zijn, min. 1:4.

3.4 Financiering en kostenindicatie

Duurzame financiering is zeer belangrijk voor een gedegen uitvoering van het landschapsplan. De gemeente heeft een structureel budget van €33.000 per jaar beschikbaar voor landschapsprojecten. Daarbij is voor het projectgebied een budget van in totaal €3.000.000 (Groene en Blauwe Diensten, TenneT-compensatiegelden, gemeente) beschikbaar. Voorwaarde om dit budget te verkrijgen is het wegzetten van €1.500.000 in meerjarige contracten in 2011 en vervolgens de tweede €1.500.000 voor 2013. Aanvankelijk waren deze gelden alleen beschikbaar voor het houtsingelproject. Het College van Burgemeester&Wethouders heeft echter besloten het budget breder in te zetten, mits het accent op Groenblauwe Diensten blijft liggen en een beheercomponent is opgenomen. Elementen die in aanmerking komen naast de houtsingels (project I) zijn bijvoorbeeld andere kleine landschapselementen (o.m. eikenrijen project 3), geriefbosjes en eendenkooien (project 5), poelen

(project 7), dassenrasters, etc. Dit biedt kansen om een vliegende start te maken met de uitvoering van de benoemde projecten en maatregelen in het Landschapsplan. Bovendien komt de inspanning om het bedrag tijdig weg te zetten met dit plan dichterbij.

Er zijn ook subsidies beschikbaar vanuit de provincie, het rijk en Europa om landschapsprojecten te realiseren. Verschillende (cultuur)fondsen kunnen hier specifiek een aanvulling op zijn. Ook een nieuw landschapsfonds (zie paragraaf 3.2) kan eventueel financiering voor de projecten genereren. Een overzicht van de financiële middelen die bij kunnen dragen aan de kostendekking van de projecten voor de uitvoering van het landschapsplan is opgenomen in bijlage D (bijlagendocument). Deze paragraaf bevat hieronder een globale kostenraming per project.

project	toelichting	schatting kosten	eenheid
I Houtsingelproject Rouveen - Staphorst	Aanleg houtsingel	€ 25.000	ha
	Herstel houtsingel	€ 30.000	ha
	Beheer houtsingel	€ 67.000	ha
II Project aanpak wegbeplantingen	Beheer wegbeplanting	€ 500	100 m (1x snoeien)
III Project erfbeplantingen	Aanleg/ herstel erfbeplantingen	€ 25.000	per jaar (50 erven)
	Streekeigen Huis en Erf, rode component	€ 10.000	erf
	Streekeigen Huis en Erf, groene component	€ 500	erf incl. advieskosten
1 Project versterking lintenstructuur open slagenlandschap	Versterken erfbeplanting	€ 500	erf
2 Project omvorming bosrand staphorst	Rooien bomen	€ 20.000	ha
	Aanplant mantel (struiken)	€ 4.000	ha
	Zaaien zoom (kruiden)	€ 1.000	ha
3 Project versterking dekzandgebied	Herstel wegbeplanting	€ 2.500	100 m
	Aanleg eikenrijen	€ 100	boom
4 Project landschappelijke inpassing recreatieterreinen IJhorst	Plankosten	€ 5.000	plan
	Inrichting landschappelijk groen	€ 30	m ²
5 Eendenkooien- en geriefbosjesproject	Plan- en beheerkosten	€ 5.000-10.000	kooi/bosje
6 Beeldenboek landschappen en erven	Opstellen beeldenboek/brochure	€ 5.000-8.000	plan
7 Poelenproject	Aanleg poelen	€ 2.000	poel (300 m ²)

Nieuwland Advies

Nieuwland Advies is een adviesbureau, gespecialiseerd in beleidstrajecten voor het stedelijk en landelijk gebied. Nieuwland Advies is sterk in de praktische uitwerking van dat beleid in beheer- en inrichtingsplannen, onderzoek en expertise-ontwikkeling en in de organisatie en uitvoering van communicatie-activiteiten. Onze kracht ligt in creatief meedenken en in de kennis van het beleid en de praktijk. Het proces - de communicatie, het draagvlak en het meedenken van betrokkenen - krijgt bij ons veel aandacht. Nieuwland Advies staat voor ruimtelijke kwaliteit. De principes van een duurzame samenleving komen terug in onze dienstverlening en bedrijfsvoering.

Nieuwland Groep

Nieuwland Advies

bezoekadres **Haagsteeg 4**
postadres **Postbus 522**
6700 AM Wageningen
telefoon + **31.(0)317.467.246**
fax + **31.(0)317.467.200**
e-mail **advies@nieuwland.nl**
www.nieuwlandadvies.nl

Nieuwland Geo-informatie & Opleidingen

bezoekadres **Hesselink van Suchtelenweg 4**
postadres **Postbus 522**
6700 AM Wageningen
telefoon + **31.(0)317.421.711**
fax + **31.(0)317.425.046**
e-mail **info@nieuwland.nl**
www.nieuwland.nl